

ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบาย
การเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

นัตยา มาลาวงษ์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2567

ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบาย
การเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

นายตยา มาลาวงษ์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อนุมัติการค้นคว้าอิสระเรื่อง ความต้องการ
การส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบล
ศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เสนอโดย นางสาวนัตยา มาลาวงษ์ เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

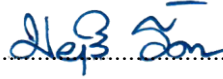

.....คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตน์เสริมพงศ์)
วันที่ 23 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2568

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ วรรณธำ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตน์เสริมพงศ์)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตร ก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์
ชื่อนักศึกษา	นาตยา มาลาวงษ์
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก 2) เพื่อศึกษาความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในองค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกทั้งหมด 218 คนโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่น

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรจำนวน 218 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 40 - 49 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท ไม่มีหนี้สิน ใช้เงินออมส่วนตัว และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

2) ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการแปรรูปอาหาร รองลงมาคือ ด้านการทำหัตถกรรมในคน และด้านการเกษตร ตามลำดับ

ประกาศขอบคุณการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายท่าน ที่ได้กล่าวถึงไว้ ณ ที่นี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์ ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ วรรณธนีง ประธานสอบ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์ กรรมการสอบ ที่ได้กรุณาแนะนำให้คำปรึกษาและเอาใจใส่แก้ไขข้อบกพร่องด้วยดี ทำให้การค้นคว้าอิสระมีความสมบูรณ์ถูกต้องจึงขอขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือและแก้ไขเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัยตลอดจนได้แนะนำเรื่องที่เป็นประโยชน์กับงานวิจัยหลายประการ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เตชะชั้นหมาก อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เทพสตรี นายแพทย์ วรวัฒน์ ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัด นครนายก และนายชลิต เจริญเอกนิมิต ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เกษตรตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอางทุก ๆ ท่านที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล งานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณทุก ๆ คนในครอบครัว และเพื่อนร่วมงานทุก ๆ ท่าน ที่ให้ความกรุณาช่วยเหลือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา ประโยชน์และคุณค่า อันพึงได้จากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแก่บิดา มารดา บุรพาจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอนให้เกิดสติปัญญาความรู้และวิชาชีพ ตลอดจนถึงนำ คุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

นาตยา มาลาวงษ์

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ.....	6
ความหมายของเกษตรกร.....	8
แนวคิดและวิธีการส่งเสริมการเกษตร.....	10
นโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล.....	16
ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก... งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20 24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	31
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	31
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
การวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	33
การวิเคราะห์ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบาย การเกษตรก้าวหน้าสู่สากล.....	36
การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตาม นโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล.....	38
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	43
สรุปผลการวิจัย.....	43
อภิปรายผล.....	44
ข้อเสนอแนะ.....	46

	หน้า
บรรณานุกรม.....	47
ภาคผนวก.....	51
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	52
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพ เครื่องมือวิจัย.....	54
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม.....	58
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	62
ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ.....	67

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

สารบัญตาราง

		หน้า
ตาราง 1	ตารางข้อมูลการเป็นหนี้ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในตำบลศรีสะเกษ.....	2
ตาราง 2	การประเมินผลกระทบของนโยบายต่อรายได้และภาระหนี้ของคนเกษตรกรจากการดำเนินนโยบาย.....	18
ตาราง 3	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร.....	33
ตาราง 4	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ด้านการเกษตร.....	36
ตาราง 5	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ด้านการแปรรูปอาหาร.....	37
ตาราง 6	ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ด้านการทำกิจกรรมในคน.....	37
ตาราง 7	ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล.....	38

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบัน สินค้าเกษตรที่ประเทศไทยเราปลูกกันมาก เช่น ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง อ้อย และปาล์มน้ำมัน เกษตรกรไทยมีการปลูกพืชที่กระจุกตัวไม่กี่ชนิด ทำให้เมื่อผลผลิตออกสู่ตลาดพร้อมกัน ราคาจึงตกต่ำ ขณะที่บางปีพอสินค้าเกษตรชนิดไหนมีราคาดี เกษตรกรจำนวนมากก็จะหันมาปลูกสินค้านั้น จึงทำให้ปีต่อมาราคาสินค้านั้นลดลง เกษตรกรจำนวนมากจึงขาดทุน วนเวียนกันไปอย่างนี้เสมอ นอกจากนี้ การที่ภาคเกษตรกรรมต้องอาศัยภูมิอากาศและน้ำ จึงทำให้ภาคเกษตรกรรมของไทย มักได้รับผลกระทบเมื่อสภาพอากาศแปรปรวน เหมือนเช่นปัจจุบัน ทำให้ผลผลิตไม่ได้เท่าที่ควรและทำให้เกิดปัญหาหนี้สินตามมา ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทยรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ โดยพบว่า 90% ของคนเกษตรกรไทยเป็นหนี้ และมีหนี้สินคงค้างเฉลี่ยสูงถึง 433,000 บาท/คน ที่สำคัญหนี้สินเฉลี่ยของเกษตรกรยังเพิ่มขึ้นทุกปี สะท้อนว่าเกษตรกรไทยไม่มีรายได้เพียงพอกับการจ่ายหนี้ จึงต้องยืมหนี้ออกไปเรื่อย ๆ ถือเป็นกับดักและเป็นสิ่งที่พันธนาการไม่ให้เกษตรกรรายเล็กปรับตัว หรือยกระดับคุณภาพชีวิตได้

ประชากรจังหวัดนครนายกเป็นคนเกษตรกร มีจำนวน 21,559 คน หรือเท่ากับ ร้อยละ 23.75 ของคนทั้งหมด (90,756 คน ณ ธันวาคม 2565) ซึ่งมีแนวโน้มลดลงจากปี พ.ศ. 2564 ที่จากเดิมมีคนทำการเกษตรร้อยละ 28.75 ส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก ได้แก่ การเกษตรกรรม การปศุสัตว์และการประมง มีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 656,318 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 49.50

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอางนั้น มีแนวทางในการส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายให้กับเกษตรกร สอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอางในปัจจุบัน คือนโยบายที่ 3. การเกษตรก้าวหน้าสู่สากล เป็นการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพในชุมชนให้มีความเข้มแข็งเพื่อการแข่งขันในตลาดและจัดทำโครงการและกิจกรรมที่ทำให้คนในชุมชนลดรายจ่าย มีรายได้เพิ่มและขยายโอกาสในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น และสนับสนุนและส่งเสริมการประกอบอาชีพในรูปกลุ่มอาชีพเพื่อการผลิตสู่เป้าหมาย “ผลิตภัณฑ์ชุมชน” เป็นนโยบายตั้งแต่ปี 2564 ถึงปัจจุบัน นโยบายนี้มีในนโยบายของผู้บริหารและสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอางตั้งแต่ปี 2564 ถึงปัจจุบัน ยังไม่ได้มีการดำเนินงานในนโยบายด้านนี้ เนื่องจากขาดบุคลากรด้านนี้ทำให้นโยบายด้านนี้ยังไม่ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ ปัจจุบันเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง ประสบปัญหาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ พืชผลทางการเกษตรมีราคาต่ำลง พยายามราคาที่สูงขึ้น ค่าใช้จ่ายในการลงทุนในการผลิตจึงเพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย เกษตรกรขาดอาชีพทางเลือก ขาดการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร พืชบางชนิดปลูกได้ผลผลิตดี แต่ขาดตลาดรองรับที่แน่นอน และส่วนใหญ่เกษตรกรในพื้นที่ของตำบลศรีกะอางมีรายได้ที่น้อยกว่ารายจ่าย ทำให้เกษตรกรนั้นเป็นหนี้เป็นสินกัน และปัญหาที่สำคัญอีกอย่างคือที่ดินในพื้นที่ตำบลศรีกะอางส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่เป็นที่ดิน สค.1 เป็นพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ไม่มีโฉนด ทำให้การที่จะทำอะไรในพื้นที่นั้นค่อนข้างเป็นไปได้ยาก เช่น การขอบ้านเลขที่เพื่อนำไปขอไฟฟ้าใช้ในการเกษตร แต่ถ้า

มีการนำนโยบายที่ 3 ด้านการเกษตรมาใช้ในการพัฒนายังจะช่วยลดปัญหาพวกนี้ไปได้ เช่น การใช้โซล่าเซลล์ในการผลิตกระแสไฟ การใช้เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ มีการนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปผลผลิตโดยใช้ตู้อบพลังงานแสงอาทิตย์

ตาราง 1 ตารางข้อมูลการเป็นหนี้ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในตำบลศรีกะอาง

ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรทั้งหมด	จำนวนเกษตรกรที่มีหนี้สิน	ร้อยละของเกษตรกรที่มีหนี้สิน
หมู่ที่ 1 บ้านเขาดิน	106	20	18.87
หมู่ที่ 2 บ้านชะว้า	116	8	6.90
หมู่ที่ 3 บ้านหนองใหญ่	12	2	16.67
หมู่ที่ 4 บ้านคลองกระโดน	31	5	16.13
หมู่ที่ 5 บ้านหนองกันเกรา	52	18	34.62
หมู่ที่ 6 บ้านดอน	66	14	21.21
หมู่ที่ 7 บ้านหนองแพบ	38	9	23.68
หมู่ที่ 8 บ้านหนองรีใหม่	27	10	37.04
หมู่ที่ 9 บ้านน้ำซับ	30	8	26.67
หมู่ที่ 10 บ้านโรงเรียนเตรียมทหาร	1	0	0
รวม	479	94	19.62

(ข้อมูลจาก: สำนักงานส่งเสริมการเกษตรอำเภอบ้านนา, 2567)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดแนวทางพัฒนา การแก้ปัญหา และส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรในตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคม สภาพแวดล้อมของเกษตรกร

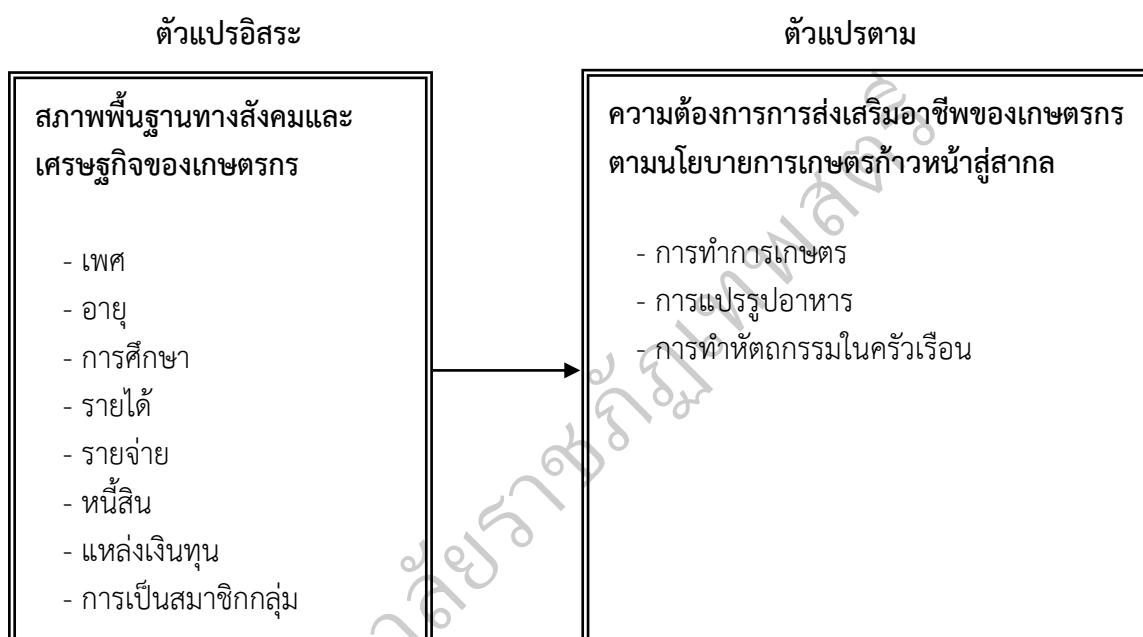
คำถามการวิจัย

1. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกเป็นอย่างไร
2. ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวน้ำสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาเฉพาะเกษตรกรในองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

2. ขอบเขตด้านประชากร

ศึกษาเกษตรกรในองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก รวม 10 หมู่บ้าน จำนวนเกษตรกร 479 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ในด้าน การทำการเกษตร การแปรรูปอาหารและการทำหัตถกรรมในคน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
2. ทราบถึงความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลักและขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นเกษตรกรอยู่แล้วตามความเป็นจริงและใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งอาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
2. การส่งเสริมอาชีพ หมายถึง การดำเนินการที่มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต อันได้แก่ การเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการแก้ปัญหาค้ำประกันปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอาชีพเพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรในองค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
3. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร หมายถึง สถานภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง มีรายได้-รายจ่าย และสภาพสภาพความเป็นอยู่
4. นโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล หมายถึง การนำเทคโนโลยีทางการเกษตรมาใช้ในการผลิต ทำให้สามารถนำผลผลิตสามารถส่งออกได้และเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอางอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
5. ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกร หมายถึง เกษตรกรมีความสนใจที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอางส่งเสริมอาชีพ นโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล 3 ด้าน ดังนี้ การทำการเกษตร การแปรรูปอาหาร และการทำหัตถกรรมในคน
6. การทำการเกษตร หมายถึง ส่งเสริมด้านการลดต้นทุนในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ทำให้รายจ่ายในการผลิตลดลง โดยครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การให้ความรู้เรื่องเทคนิคและนวัตกรรมการเพาะปลูก การสนับสนุนการใช้วัสดุหรือเครื่องมือทางการเกษตรที่ทันสมัย การอบรมเรื่องการผลิตที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมการวางแผนการผลิตเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาและผลผลิต
7. การแปรรูปอาหาร หมายถึง การนำผลผลิตมาแปรรูปเพื่อให้เก็บรักษาไว้ได้นานและเพิ่มมูลค่าของสินค้า โดยครอบคลุมความต้องการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการแปรรูปอาหารอย่างปลอดภัยและได้มาตรฐาน การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการแปรรูปผลผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และการสนับสนุนและให้คำปรึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
8. การทำหัตถกรรมในคน หมายถึง งานหัตถกรรมที่ชาวบ้านสร้างขึ้น เพื่อเป็นการสร้างอาชีพเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับคนที่เพิ่มขึ้น โดยครอบคลุมความต้องการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การให้ความรู้เรื่องเทคนิคการผลิตหัตถกรรมที่มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี

หรือเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาด การสนับสนุนด้านการตลาด เช่น การจัดหาช่องทางจำหน่ายสินค้า และการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการต้นทุนการผลิต เพื่อเพิ่มผลกำไร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตร ก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ผู้ศึกษาได้ ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาการ วิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
2. ความหมายของเกษตรกร
3. แนวคิดและวิธีการส่งเสริมการเกษตร
4. นโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล
5. ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

1. ความหมายของความต้องการ

พรพิมล คงฉิม (2554, หน้า 18) ให้ความหมายความต้องการว่า ภาวะที่ขาดแคลนของ บุคคลในสิ่งที่จำเป็นจริง เพื่อดำรงชีวิตให้อยู่รอด เช่น คนเราโดยทั่วไปต้องการมีปัจจัย 4 อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเพื่อการคงไว้ซึ่งพืชพันธุ์ของมนุษย์ที่เรียกว่า มีความต้องการ ทางเพศอีกด้วยส่วนใหญ่นี้ ชนิดต่าง ๆ ของความต้องการ ตามหลักพัฒนาการมนุษย์คนเราย่อมมีความ ต้องการ 4 อย่าง คือ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการทางอารมณ์ ความต้องการทางสังคม และความต้องการทางสติปัญญา

ศรีชล ฉายาพงษ์ (2553, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของความต้องการว่า ความต้องการ ของคนที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ซึ่งเป็น ธรรมชาติของมนุษย์ และเมื่อมนุษย์มีความต้องการที่จะได้รับการยกย่องนับถือ ทำให้ผู้อื่นเห็น ความสำคัญของตน ต้องการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน มีความเจริญก้าวหน้า มนุษย์ย่อม ต้องการปรารถนาที่จะพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ ทำให้ตนเองมีศักยภาพ สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ความต้องการหมายถึงสภาวะของมนุษย์ที่เกิดจากการขาดแคลนในสิ่งที่จำเป็น ต่อการดำรงชีวิต เช่น ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค รวมถึงความ ต้องการทางเพศเพื่อสืบพันธุ์ โดยตามหลักพัฒนาการมนุษย์ ความต้องการสามารถจำแนกได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความต้องการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้ ความต้องการของมนุษย์ แสดงออกผ่านพฤติกรรมและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตามธรรมชาติ เพื่อให้ได้รับการยอมรับ สำเร็จ ในชีวิต และการพัฒนาศักยภาพตนเองในด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถ อันนำไปสู่การปฏิบัติ ภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทฤษฎีความต้องการ

ทฤษฎีมาสโลว์ หรือ ลำดับขั้นความต้องการ (Maslow's Hierarchy of Needs) เป็นทฤษฎีจิตวิทยาที่ อับราฮัม เอช. มาสโลว์ คิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1943 ในเอกสารชื่อ “A Theory of Human Motivation” Maslow ระบุว่า มนุษย์มีความต้องการทั้งหมด 5 ชั้นด้วยกัน ความต้องการทั้ง 5 ชั้น มีเรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปหาสูงสุด มนุษย์จะมีความต้องการในขั้นต่ำสุดก่อน เมื่อได้รับการตอบสนองจนพอใจแล้วก็จะเกิดความต้องการขั้นสูงต่อไป ความต้องการของบุคคลจะเกิดขึ้น 5 ชั้นเป็นลำดับ ดังนี้

1. ความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต ได้แก่ ความต้องการเพื่อตอบสนองความหิว ความกระหาย ความต้องการเพื่อความอยู่รอดของชีวิต เรียงง่าย ๆ ก็คือ ปัจจัยสี่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่พักอาศัย รวมถึงสิ่งที่ทำให้การดำรงชีวิตสะดวกสบาย นั่นเอง

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจแล้ว ความต้องการขั้นนี้ถึงจะเกิดขึ้น ได้แก่ ความต้องการความปลอดภัยที่มีที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ปราศจากความกลัว การสูญเสีย และภัยอันตราย เช่น สภาพสิ่งแวดล้อมบ้านปลอดภัย การมีงานที่มั่นคง การมีเงินเก็บออม ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย รวมถึง ความมั่นคงปลอดภัยส่วนบุคคล สุขภาพและความเป็นอยู่ ระเบียบ รับประกันช่วยเหลือ ในกรณีของอุบัติเหตุ/ความเจ็บป่วย

3. ความต้องการความรักและสังคม (Belonging and Love Needs) เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราจะต้องการความรัก ความสัมพันธ์กับผู้อื่น มีความต้องการเป็นเจ้าของและมีเจ้าของ ความรักในรูปแบบต่างกัน เช่น ความรักระหว่าง คู่รัก พ่อ แม่ ลูก เพื่อน สามี ภรรยา ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

4. ความต้องการการได้รับการยกย่องนับถือในตนเอง (Esteem Needs) เมื่อมีความต้องการความรักและการยอมรับได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงขึ้น เด่นขึ้น มีความภูมิใจและสร้างความนับถือตนเอง ซึ่งชมในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกภูมิใจในตนเองและมีเกียรติ ความต้องการเหล่านี้ เช่น ยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูงงานที่ทำหาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน โอกาสแห่งความก้าวหน้าในงานอาชีพ ฯลฯ

5. ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตน (Self-actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์และความต้องการนี้ยากต่อการบอกได้ว่าเป็นอะไร เราเพียงสามารถกล่าวได้ว่า ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเป็นความต้องการที่มนุษย์ต้องการจะเป็น ต้องการที่จะได้รับผลสำเร็จในเป้าหมายชีวิตของตนเอง และต้องการความสมบูรณ์ของชีวิต

จักรพงษ์ ไชยวงศ์ (2550) ความต้องการจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นนั้น เพราะมีความต้องการต่าง ๆ เป็นแรงขับ ผลักดันความต้องการทางกายภาพเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ จะสนองความต้องการของคนที่เกิดขึ้นอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นต้นแล้ว ความต้องการขั้นถัดไปก็จะเกิดขึ้นมาไม่มีวันสิ้นสุด จึงมีผลให้บุคคลเกิดการแสวงหาสิ่งอื่น ๆ ต่อไปและมี

การพัฒนาไปตามลำดับขั้น และจนท้ายสุด นั่นคือ การนำตนเองไปสู่ระดับสูงสุด โดยการพัฒนาศักยภาพของตนเอง รวมทั้งความต้องการ ทางด้านจิตใจ จะมีส่วนช่วยให้เกิดแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาศักยภาพของตนเองด้วย

วิจิตร อวระกุล (2540) กล่าวว่าความต้องการ (Need) เป็นความต้องการของมนุษย์ หมายถึง สภาวะที่บุคคลยังขาดหรือยังไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และมีความต้องการที่จะมี หรือให้ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านั้น ซึ่งมีความต้องการจำเป็นที่เป็นพื้นฐานแล้ว มนุษย์ก็มีความต้องการทางด้านสังคม การที่บุคคลชวนชวนช่วยให้ได้มาซึ่งที่ตนยังขาดอยู่จะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในตนเองอย่างไม่หยุดยั้งด้วยการเรียนรู้ ศึกษาจากวิชาการประสบการณ์ จนกว่าจะได้รับสิ่งที่ตนปรารถนาตามความต้องการแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ คือ

1. ความต้องการในสิ่งที่ใช้ในการดำรงชีวิต (Biological Need) หรือความต้องการทางร่างกาย เช่น ต้องการอากาศหายใจ ต้องการน้ำดื่ม เป็นต้น

2. ความต้องการในสิ่งจรโลงใจ (Socio – Psychological Need) หรือความต้องการทางใจ เช่น ความต้องการการยอมรับ ความรัก ความเห็นอกเห็นใจ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่ซ่อนเร้นอยู่ในตนเอง บางอย่างไม่สามารถบอกใครได้ แต่เป็นความต้องการที่อยากได้ อยากมีและอยากเป็น มนุษย์ชวนชวนหาความรู้ (Knowledge) เพิ่มเติม เพื่อสนองตอบความต้องการซึ่งซ่อนเร้นอยู่ ความรู้เพื่อความต้องการของตนเองสามารถแยกได้ ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดความมั่นคงในอารมณ์ (Emotional Security) เช่น ความเชื่อมั่นและกล้าตัดสินใจ

2. มีความเชื่อมั่นในความพยายามและเชื่อมั่นว่าตนเองมีคุณค่า (Recognition of our Efforts or Reassurance of our Worth as Individual)

3. มีการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ (Creative Outlets) ทำสิ่งให้อย่างสร้างสรรค์

4. ความเป็นอมตะ (Immortality) ความรู้ทำให้มนุษย์เอาตัวรอดได้ ดำรงอยู่ได้

5. มีความรักในสรรพสิ่ง (Love in all its form) มีความรัก มีเหตุมีผล

6. มีความหยิ่งที่ริมาณแห่งตน (Ego Gratification) หยิ่งในภูมิความรู้ของตนเอง ยึดมั่นในเหตุผลและหยิ่งในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

7. มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) ความรู้สึกที่ทำให้มนุษย์มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ

8. มีความรู้สึกถึงการมีอำนาจ (Sense of Power) ภายใต้อำนาจของอำนาจ

9. ทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ (New Experiences) มนุษย์ได้เรียนรู้ในเรื่องโดยยอมเพิ่มพูนประสบการณ์ใหม่ และสานต่อประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ในการทำงานให้มากขึ้น

ความหมายของเกษตรกร

เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและมีรายได้ส่วนใหญ่จากการทำนาทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ (สำนักงานคณะกรรมการวิทย์แห่งชาติ, 2536, หน้า 6)

เกษตรกร คือ ผู้ประกอบการเกษตรกรรม ซึ่งหมายถึง บุคคลผู้มีอาชีพเกี่ยวกับการ ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ปลูกหม่อน เลี้ยงไหม เป็นต้น (ทำนอง สิงคาลวนิช, 2514, หน้า 64) เกษตรกร คือ ชาวนา, ชาวสวน, ผู้ประกอบการ (เชียรชัย เยมวรเมธ, 2540, หน้า 42)

พรศิลป์ พัชรินทร์ตนะกุล (2553, หน้า 15) กล่าวว่า เกษตรกร หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และการประมง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการดำรงชีพหรือจำหน่ายในเชิงพาณิชย์

สมศักดิ์ ศรีสุทธิ์ (2555, หน้า 28) กล่าวว่า เกษตรกรคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตอาหารและทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ เพื่อเลี้ยงดูมนุษย์และสัตว์ โดยใช้ที่ดินและแรงงานเป็นปัจจัยหลักในกระบวนการผลิต

สุเทพ สุทธิธรรม (2556, หน้า 42) กล่าวว่า เกษตรกรหมายถึงบุคคลที่ใช้ความรู้ ทักษะ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมการเกษตร ทั้งในรูปแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

ชูเกียรติ พานิชภักดิ์ (2557, หน้า 36) กล่าวว่า เกษตรกรคือผู้ที่ประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการเพาะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างรายได้ และมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะในภาคชนบท

จิตติมา ศรีเจริญ (2558, หน้า 21) กล่าวว่า เกษตรกรหมายถึงบุคคลที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ โดยมุ่งเน้นการสร้างผลผลิตที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและชุมชน พร้อมทั้งรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อม

องค์การอาหารและการเกษตร (Food and Agriculture Organization, 2005) กล่าวว่า เกษตรกรหมายถึงบุคคลหรือคนที่ดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตร เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การประมง หรือการป่าไม้ เพื่อยังชีพหรือจำหน่ายสินค้าในตลาด รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในการผลิต

โซลท์ซ, ที. ดับเบิลยู (Schultz, T. W., 1964) กล่าวว่า เกษตรกรถูกนิยามว่าเป็นผู้ที่ดำเนินงานด้านการเกษตรโดยใช้ที่ดิน แรงงาน และทุนเป็นปัจจัยหลักในการผลิตพืชผลหรือสินค้าจากสัตว์ ทั้งเพื่อบริโภคในคนและเพื่อการค้า โดยต้องปรับตัวตามเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

เอลลิส (Ellis, F., 1993) กล่าวว่า เกษตรกรหมายถึงบุคคลหรือครอบครัวที่มีอาชีพหลักในการผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท ซึ่งมักพึ่งพิงแรงงานคนและที่ดินเป็นปัจจัยการผลิตสำคัญ รวมถึงการพึ่งพาระบบตลาดในการจำหน่ายสินค้า

เพรตตี, เจ. เอ็น. (Pretty, J. N., 1995) กล่าวว่า เกษตรกรคือผู้ผลิตในภาคเกษตรที่ผสมผสานระหว่างเทคนิคการจัดการแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ โดยมุ่งเน้นการสร้างผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ธนาคารโลก (World Bank, 2008) กล่าวว่า เกษตรกรถูกกำหนดให้เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจชนบท โดยทำหน้าที่ผลิตอาหารและสินค้าเกษตรเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นและระดับโลก ทั้งนี้รวมถึงผู้จัดการฟาร์มขนาดเล็กและใหญ่ในบริบทที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่า เกษตรกรคือบุคคลที่ดำเนินกิจกรรมการเกษตร ทั้งการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสร้างรายได้และความยั่งยืน โดยมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

แนวคิดและวิธีการส่งเสริมการเกษตร

1. ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556, หน้า 4) ได้สรุปว่า การส่งเสริมการเกษตร คือ การบริการ การศึกษาแบบเสริม หรือขยายออกไปสู่ประชาชนทั่วไป เป็นกระบวนการถ่ายทอดวิชาความรู้ทักษะ ประสบการณ์และการบริการอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการผลิตทางการเกษตร โดยอาศัยการให้การศึกษารูปแบบนอกโรงเรียนเกษตรกร ครอบครัวเกษตรกรและบุคคลอื่นที่สนใจ โดยวิธีการฝึกปฏิบัติจริง และเน้นถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกษตรกรสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการปรับปรุงพัฒนา ประสิทธิภาพในการผลิตและความเป็นอยู่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมของเกษตรกร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์, และสุรพล เศรษฐบุตร (2553, หน้า 3) ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรคือ การบริการศึกษาที่ขยายออกไปสู่ประชาชนทั่วไป เป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะประสบการณ์ต่าง ๆ ด้านการเกษตร โดยใช้การศึกษาแบบนอกโรงเรียน แก่เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจโดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริง

บุญธรรม จิตตอนันต์ (2554, หน้า 72) ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรคือการนำความรู้หรือเทคนิคใหม่ ๆ หรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรไปแนะนำเผยแพร่แก่ประชาชนหรือบุคคลที่สนใจ

พันธรัฐ สิทธิปุ (2555, หน้า 13) ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการให้การศึกษากับบุคคลเป้าหมาย เช่น เกษตรกร หรือผู้ที่สนใจในด้านการเกษตร โดยการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสม โดยอาศัยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกร เพื่อให้เกิดการพัฒนาและพึ่งพาตนเองได้

ไทยเกษตรศาสตร์ (2555) ได้อธิบายความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่า เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างวิทยากรกับเกษตรกร เพื่อกระจายความรู้ และหลักการที่ดีสู่เกษตรกรในการนำวิทยาการแผนใหม่ไปใช้ในฟาร์ม

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553, หน้า 8-6) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง การถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรไปสู่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาให้ดีขึ้นทั้งตัวเกษตรกรและครอบครัว

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตรหมายถึงกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และเทคโนโลยีทางการเกษตรไปสู่เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจผ่านการศึกษาแบบนอกโรงเรียน โดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต รวมถึงยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและครอบครัวอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งนี้ การส่งเสริมการเกษตรยังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่ ๆ กับเกษตรกรเพื่อให้

สามารถนำไปใช้ในฟาร์มได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2560) ให้ความหมายว่า เป็นกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตร เพื่อพัฒนาเกษตรกรและการเกษตรของประเทศ โดยรัฐบาลต้องให้บริการแก่เกษตรกรในการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เช่น งบประมาณ สำนักงาน บุคลากร และปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร โดยยึดหลักการของการส่งเสริมการเกษตรที่สำคัญ ดังนี้

1) งานส่งเสริมการเกษตรต้องทำร่วมกับเกษตรกร ไม่ใช่แค่การให้ความรู้แก่เกษตรกรเท่านั้น แต่เป็นการทำงานร่วมกับเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม คือ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกร ให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในทิศทางที่ถูกต้อง

2) การส่งเสริมการเกษตรต้องทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาอื่น ๆ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องร่วมมือและประสานงานกับองค์กรพัฒนาอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีความชำนาญและมีทรัพยากรต่าง ๆ ที่สามารถช่วยเกษตรกรได้

3) การส่งเสริมการเกษตรเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแบบยுகลวิถี ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการแก้ปัญหาในการทำการเกษตร ในขณะเดียวกันภูมิปัญญาของเกษตรกรก็มีความสำคัญต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเช่นเดียวกัน

4) การส่งเสริมการเกษตรทำงานกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ต้องเผชิญกับปัญหาของเกษตรกรที่แตกต่างกันตามกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นการส่งเสริมในพื้นที่ใด ๆ จึงไม่ควรกำหนดรูปแบบของการส่งเสริมเพียงแบบเดียว

5) เกษตรกรควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของงานส่งเสริม เพื่อให้เกษตรกรสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในระยะยาว หลังเสร็จสิ้นโครงการ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของเกษตรกรยังเป็นการเสริมสร้างให้เกษตรกรใช้สติปัญญาของตนเอง คิดเป็น ตัดสินใจได้ด้วยตนเองและปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ (2557, หน้า 38 - 47) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรเป็นการนำเอาความรู้และเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกรในลักษณะของการถ่ายทอด เพื่อมุ่งเน้นให้เกษตรกรสามารถสร้างความรู้ ความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้มีผู้ถ่ายทอดเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ จินดา ขลิบทอง (2556) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรเป็นการให้บริการความรู้วิชาการเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ โดยมีกระบวนการและวิธีการส่งเสริมการเกษตรซึ่งมีนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ถ่ายทอด และมีเกษตรกรเป็นบุคคลเป้าหมายในการส่งเสริมการเกษตร ซึ่งงานส่งเสริมการเกษตรจำเป็นต้องมีการวิจัยเพื่อพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กรมส่งเสริมการเกษตร (2561, หน้า 23) กล่าวว่า หลักการของงานส่งเสริมที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรยึดถือเป็นแนวปฏิบัติมีดังนี้

1) ควรชี้แนะให้บุคคลเป้าหมายอาศัยตนเองเป็นหลัก เพื่อให้มีอิสระในการตัดสินใจและภูมิใจในผลงานของตนเอง

2) คอยชักจูงให้บุคคลเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน

3) ควรให้มีการปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้โอกาสบุคคลเป้าหมายได้ปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ

4) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ดำเนินการควรสอดคล้องกับความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่

5) ควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในงานส่งเสริมให้มากที่สุดเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นในแง่การประหยัดเวลาและงบประมาณ

6) ควรสร้างทัศนคติของบุคคลเป้าหมายให้เกิดความรู้สึกรักอยากเปลี่ยนแปลง และคงรักษาพฤติกรรมนั้นไว้ต่อไปเรื่อยๆจนกว่าจะมีพฤติกรรมใหม่ที่ดีกว่าแทนที่

7) ควรให้บุคคลเป้าหมายรวมเป็นกลุ่มสถาบันเพื่อสร้างพลังต่อรองในแง่เศรษฐกิจและสังคม

8) ควรสร้างผู้นำชุมชน โดยการคัดเลือกและใช้งานผู้นำให้ถูกกาลเทศะ จะช่วยให้งานส่งเสริมบรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น เพราะผู้นำชุมชนเป็นผู้มีอิทธิพลต่อความนึกคิดของชาวบ้าน

9) ควรดำเนินกิจกรรมส่งเสริมแบบผสมผสาน เพราะบุคคลเป้าหมายมักต้องกระทำการต่าง ๆ เพื่อประกอบอาชีพและดำรงชีพหลายอย่างไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นกิจกรรมที่ส่งเสริมควรมีลักษณะที่ผสมผสาน โดยประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อประสานกิจกรรมให้สอดคล้องกัน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตรเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาเกษตรกรและการเกษตรของประเทศ โดยการให้บริการแก่เกษตรกรในการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เช่น งบประมาณ สำนักงาน บุคลากร และปัจจัยการผลิต เพื่อให้สามารถนำความรู้และเทคโนโลยีไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานส่งเสริมการเกษตรควรทำร่วมกับเกษตรกรและองค์กรพัฒนาอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลและภูมิปัญญาทั้งจากเจ้าหน้าที่และเกษตรกรเอง รวมถึงการให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในระยะยาว การส่งเสริมต้องมีการปรับปรุงแบบให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และควรใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการสร้างทัศนคติที่ดีในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสร้างผู้นำชุมชนเพื่อช่วยให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ

3. รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการเกษตร

พลสรอายุ สราญรมณ์ (2562) กล่าวถึง รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการและพัฒนาเกษตรจำแนกได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1) รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการเกษตรตามวิธีการทำงาน ได้แก่

1.1) แบบการอบรมและเยี่ยมเยียน นักส่งเสริมมีความเป็นมืออาชีพในการส่งเสริม ลักษณะการทำงานภายใต้การบังคับบัญชาแบบเบ็ดเสร็จ มีเนื้อหาอบรมเฉพาะด้าน มีเวลาการทำงานที่แน่นอน มีความสม่ำเสมอในการทำงาน มีการเชื่อมโยงระหว่างการส่งเสริมและงานวิจัยและเชื่อถือได้

1.2) แบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จ มีจุดให้บริการที่สะดวก มีเกษตรกรต้นแบบ มีหลักสูตรการเรียนรู้ที่ชัดเจน เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การบริหารงานอย่างมีส่วนร่วม และ

มีแผนพัฒนาที่เกิดจากชุมชน เพื่อเพิ่มจุดการให้บริการ การสร้างเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในระบบพื้นที่ การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การถ่ายทอดองค์ความรู้ การรวมกลุ่มและพัฒนากลุ่ม การบริการข้อมูลและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

1.3) แบบการมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกิจกรรม ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกัน มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง รวมถึงการร่วมจัดสรรผลประโยชน์ จะต้องเกิดการมีส่วนร่วมของ 3 ภาคส่วน ได้แก่ เกษตรกร นักส่งเสริม และภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

1.4) แบบโครงการ มีการกำหนดวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน กำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดอย่างชัดเจน กำหนดขอบเขตพื้นที่การดำเนินงานอย่างชัดเจน มีขอบเขตการบริหารและความรับผิดชอบที่เป็นเอกเทศ มีรูปแบบการดำเนินงานที่สอดคล้องกลมกลืนกัน และมีการทำสัญญากับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งผลลัพธ์ต่อกลุ่มเป้าหมายหลัก

1.5) แบบผสมผสาน เป็นการผสมผสานรวบรวมรูปแบบการส่งเสริมต่าง ๆ ที่มีการดึงส่วนดีและมีประโยชน์สูงสุดเข้าด้วยกัน การผสมผสานความรู้หลายสาขาวิชา ผสมผสานรูปแบบ วิธีการ และสื่อที่ใช้ต่างๆ เย็นการแก้ปัญหาอย่างเชื่อมโยง ก่อให้เกิดกระบวนการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับรู้ ร่วมเรียนรู้ ร่วมรับผลในการทำงานร่วมกัน ทำให้นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติงานแบบบูรณาการ

2) รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการเกษตรตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

2.1) เพื่อการพึ่งพาตนเอง จะต้องเกิดการพึ่งพาตนเองได้ครบทุกมิติ ได้แก่ การพึ่งพาเทคโนโลยี การพึ่งตนเองในทางเศรษฐกิจ การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ และการพึ่งตนเองได้ทางสังคม แนวทางตามคุณลักษณะและเงื่อนไขของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติตามหลักทฤษฎีใหม่ 3 ชั้น

2.2) เพื่อการดำเนินการเชิงธุรกิจ เน้นการส่งเสริมที่ใช้การตลาดนำมากกว่าการที่จะส่งเสริมลักษณะทั่วไปที่จะเน้นการส่งเสริมในการผลิต และจะต้องครบทุกองค์ประกอบของการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ การจัดหาปัจจัยการผลิต การผลิต การตลาด การขนส่ง การเงินและการบัญชี และการจัดการทรัพยากรมนุษย์

3) รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการเกษตรตามจุดเน้น ได้แก่

3.1) ตามบุคคลเป้าหมาย: มีแนวคิดจากการยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร แบ่งออกตามบุคคลเป้าหมาย ได้แก่ เกษตรกรรายย่อย กลุ่มเกษตรกร และเครือข่ายเกษตรกร

3.2) ตามสินค้าและบริการเป้าหมาย: เป็นการวิเคราะห์ความสามารถของพื้นที่ในการผลิตสินค้า และการผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับสถานการณ์ การผลิตต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และสินค้านั้นต้องมีเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ก่อให้เกิดนวัตกรรมสินค้าและบริการจะต้องมีคุณภาพและมาตรฐาน ต้องมีตลาดนำการผลิตก่อนเสมอ

สรุปได้ว่า รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่สามารถจำแนกได้เป็นสามกลุ่มหลัก ได้แก่ 1) รูปแบบการส่งเสริมตามวิธีการทำงาน ซึ่งรวมถึงการอบรมและเยี่ยมเยียน การบริการ

แบบเบ็ดเสร็จ การส่งเสริมแบบมีส่วนร่วม การดำเนินงานในรูปแบบโครงการ และการผสมผสานระหว่างรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาเกษตรกรรม 2) รูปแบบตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ การพึ่งพาตนเองในทุกมิติ ทั้งทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ จิตใจ และสังคม รวมถึงการส่งเสริมการเกษตรในเชิงธุรกิจที่เน้นการตลาดและการจัดการองค์ประกอบธุรกิจครบวงจร 3) รูปแบบตามจุดเน้น ได้แก่ การมุ่งเน้นบุคคลเป้าหมาย เช่น เกษตรกรรายย่อยหรือเครือข่ายเกษตรกร และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและมินวัตกรรม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและมีคุณภาพ

4. วิธีการส่งเสริมการเกษตร

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527) ได้แบ่งวิธีการติดต่อสื่อสารในงานส่งเสริมเป็น 3 วิธีการ คือ

1) วิธีการติดต่อแบบบุคคล (personal contacts) ประกอบด้วย การเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่ฟาร์มและที่บ้าน การสอนความชำนาญแก่เกษตรกรตัวต่อตัว และการแสดงสาธิตบุคคลต่อบุคคล การใช้จดหมายติดต่อ การใช้โทรศัพท์ เกษตรกรไปหาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมที่ทำงาน

2) วิธีการติดต่อแบบกลุ่ม (group contacts) มีหลายแบบคือ การประชุมพบปะ การบรรยาย การสาธิตวิธี สาธิตผล สาธิตกลุ่ม การจัดนิทรรศการ การจัด field day การจัดทัศนศึกษา และการประกวดต่าง ๆ

3) วิธีการติดต่อผ่านสื่อมวลชน (mass media) มีหลายชนิด เช่นวิทยุ สิ่งตีพิมพ์ (หนังสือพิมพ์ หนังสือต่าง ๆ ทางเกษตร) โทรทัศน์

วัลลภ พรหมทอง (2541) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตรว่า สามารถแบ่งโดยใช้จำนวนบุคคลเป้าหมายเป็นหลักมี 3 วิธี คือ

1) การส่งเสริมรายบุคคล (individual methods) มีวิธีการปฏิบัติหลายวิธีคือ การเยี่ยมเยียนเกษตรกรที่ไร่และที่บ้าน การมาพบเจ้าหน้าที่ที่สำนักงาน การใช้จดหมายส่วนตัว การติดต่อทางโทรศัพท์

2) การส่งเสริมแบบกลุ่ม (group methods) วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มมีดังนี้ การสาธิต การประชุม การจัดทัศนศึกษา

3) การส่งเสริมแบบมวลชน (mass methods) วิธีการส่งเสริมแบบมวลชนมีหลายวิธี คือ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สิ่งพิมพ์ การจัดนิทรรศการ การประกวด การรณรงค์

จินดา ขลิบทอง, และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2555) กล่าวถึง วิธีการส่งเสริมการเกษตรมีดังนี้

1) แบ่งตามบุคคลเป้าหมาย

1.1) วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบรายบุคคล เป็นการส่งเสริมแบบหนึ่งครั้งต่อหนึ่งคน ซึ่งจะทำให้เกิดความใกล้ชิดต่อเกษตรกร โดยมีวิธีการที่นิยมกัน ได้แก่ การเยี่ยมเยียนไร่ การมาติดต่อที่สำนักงาน การติดต่อทางจดหมาย การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อทางบริการข้อความแบบสั้น การติดต่อแบบข้อความสื่อผสม และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

1.2) วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่ม เป็นการส่งเสริมแบบหนึ่งครั้งมีเกษตรกรมากกว่าหนึ่งคนแต่ไม่มากจนไม่สามารถนับได้ การส่งเสริมการเกษตรแบบนี้ เช่น การประชุมกลุ่ม การทัศนศึกษา การจัดงานวันเกษตร และการสาธิต

1.3) วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน เป็นการส่งเสริมการเกษตรแบบครั้งหนึ่งมีเกษตรกรรับรู้เป็นจำนวนมาก โดยมีวิธีการส่งเสริมแบบมวลชนรูปแบบต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และนิทรรศการ เป็นต้น

2) แบ่งตามการสื่อสาร

2.1) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อคำพูด เป็นการส่งเสริมโดยใช้คำพูดเป็นสื่อหลักในการถ่ายทอดความรู้ โดยวิธีการส่งเสริมที่ใช้คำพูดเป็นสื่อสำคัญ ได้แก่ การสอนหรือการบรรยาย การประชุม การสาธิตวิธี และการพบปะพูดคุย เยี่ยมเยียน

2.2) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นการส่งเสริมการเกษตรที่เน้นการเขียนหรือใช้ตัวหนังสือเป็นหลักในการเผยแพร่ความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมาย สื่อสิ่งพิมพ์ที่สำคัญ เช่น หนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์กำแพง จดหมายข่าว จดหมายสอบถาม ภาพโฆษณา แผ่นพับ เอกสาร เย็บเล่ม จุลสาร และใบปลิว เป็นต้น

2.3) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อภาพและเสียง เป็นการส่งเสริมโดยใช้สื่อที่ทำให้บุคคลเป้าหมายได้เห็นภาพประกอบการได้ยินเสียง เพื่อให้เกิดการกระตุ้นให้สนใจ เข้าใจในเนื้อหา โดยสื่อที่ใช้ เช่น วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ เป็นต้น

2.4) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยใช้สื่อกิจกรรม เป็นการนำกิจกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการเผยแพร่ความรู้สู่บุคคลเป้าหมาย เช่น กิจกรรมจัดขบวนแห่ การจัดวันและสัปดาห์พิเศษ การใช้กิจกรรมบันเทิง การประกวดแข่งขัน และการรณรงค์ เป็นต้น

พัฒนา สุขประเสริฐ (2557) ได้จำแนกวิธีการส่งเสริมการเกษตรใน 2 ลักษณะ คือ

1) การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมที่ครบถ้วนในทุกขั้นตอน โดยแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ แบบเส้นตรงในทิศทางเดียว แบบครบวงจร และแบบเกลียวสว่าน

2) การดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมเฉพาะบางขั้นตอน คือ การเลือกดำเนินงานเฉพาะในบางขั้นตอนที่จำเป็น หรือคาดว่าจะมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการส่งเสริมการเกษตรเท่านั้น

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2557, หน้า 4 - 38) กล่าวว่า เป็นกระบวนการของการนำความรู้วิชาการและเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร โดยมีวิธีการดังนี้

1) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลเป้าหมายเป็นเกณฑ์ โดยยึดจำนวนเกษตรกรหรือบุคคลที่จะรับการถ่ายทอดเป็นหลัก ได้แก่

1.1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (Individual Method) เป็นการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้รับการส่งเสริมโดยตรงเป็นรายบุคคล ทำให้นักส่งเสริมการเกษตรสามารถเข้าถึงเกษตรกรและทราบปัญหาที่แท้จริง เช่น การเยี่ยมไร่รนา การติดต่อที่สำนักงาน (office calls) การติดต่อทางโทรศัพท์ (telephone calls) การติดต่อทางจดหมายส่วนตัว (personal letter) และการติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ (informal contact)

1.2) วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล (Group Method) เป็นการถ่ายทอดความรู้ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่ไม่ควรมากเกินไป เช่น การประชุมกลุ่ม (group meeting) การฝึกอบรม (training) การสาธิต (demonstration) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (field trip or study tour) การจัดงานวันเกษตร

1.3) การส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method) ได้แก่ เอกสารหรือสิ่งตีพิมพ์เผยแพร่ (printed matter) ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์ (poster) หนังสือพิมพ์ (newspapers) การจัดนิทรรศการ (exhibition or exposition) ภาพยนตร์ (motion pictures) โทรทัศน์ (television) และวิทยุ (radio)

2) วิธีการส่งเสริมโดยอิงวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ ได้แก่ การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องที่จะส่งเสริมหลาย ๆ เรื่องและเกี่ยวข้องกัน การส่งเสริมโดยการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน และการส่งเสริมโดยการเลือกท้องถิ่นใดที่หนึ่งเป็นเป้าหมาย

3) วิธีการส่งเสริมโดยอิงเจ้าหน้าที่เป็นเกณฑ์ ได้แก่ การใช้ change agent ที่มีความรู้แบบกว้าง การใช้ทีมนักวิชาการ (team approach) การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน

4) วิธีการส่งเสริมโดยเทคโนโลยีสารสนเทศ (information technology oriented)

5) วิธีการส่งเสริมโดยอ้างอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ (community oriented)

สรุปได้ว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตรได้ถูกจำแนกออกเป็นหลายประเภทตามแนวทางต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการแบ่งตามบุคคลเป้าหมาย เช่น การส่งเสริมแบบบุคคล (Individual Method) ที่เน้นการติดต่อเป็นรายบุคคล เช่น การเยี่ยมเยียนเกษตรกรหรือการติดต่อผ่านโทรศัพท์ การส่งเสริมแบบกลุ่ม (Group Method) ที่มีการติดต่อกับกลุ่มเกษตรกร เช่น การประชุมหรือการฝึกอบรม และการส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method) ซึ่งใช้สื่อมวลชนในการเผยแพร่ความรู้ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หรือสิ่งพิมพ์ นอกจากนี้ยังมีการจำแนกตามรูปแบบการสื่อสาร เช่น การใช้สื่อคำพูด สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อภาพและเสียง รวมถึงการใช้กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการส่งเสริมการเกษตร นอกจากนี้ยังมีการจำแนกตามวัตถุประสงค์และการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเกษตร

นโยบายการเกษตรก้าวสู่สากล

1. นโยบายการเกษตรก้าวสู่สากล

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2562) กล่าวว่า นโยบายการเกษตรก้าวสู่สากล เป็นนโยบายที่มุ่งพัฒนาภาคการเกษตรให้มีความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล โดยมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร และสร้างตลาดใหม่ ๆ สำหรับผลิตผลทางการเกษตรไทย นโยบายนี้มีเป้าหมายที่จะทำให้เกษตรกรไทยสามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูง ตรงตามมาตรฐานสากลและสามารถส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศได้ โดยประเด็นหลักของนโยบายการเกษตรก้าวสู่สากล ได้แก่

1) การเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร การพัฒนาและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพสูง ตรงตามมาตรฐานสากล ทั้งด้านการผลิตและการบริหารจัดการ รวมถึงการเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูปสินค้าเกษตร

การเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรหมายถึงการแปรรูปหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรให้มีคุณค่าและมูลค่าสูงขึ้น ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การแปรรูปสินค้าเกษตรจาก

วัตถุดิบพื้นฐานให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น เช่น การแปรรูปผลไม้เป็นน้ำผลไม้หรือแยม, การผลิตอาหารเสริมจากพืชสมุนไพร หรือการสร้างแบรนด์สินค้าทางการเกษตรที่มีเอกลักษณ์เพื่อให้ได้มูลค่าทางการตลาดสูงขึ้น

2) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น การใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และอินเทอร์เน็ตของสิ่งต่าง ๆ (IoT) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการจัดการในภาคการเกษตร

การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในภาคการเกษตรช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและลดต้นทุนการผลิต เช่น การใช้เทคโนโลยีการเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) ที่ใช้เซ็นเซอร์และอุปกรณ์อัตโนมัติในการตรวจสอบและควบคุมสภาพแวดล้อมการเกษตร เช่น การควบคุมอุณหภูมิและความชื้น การใช้โดรนในการเก็บข้อมูลหรือการฉีดพ่นสารเคมีอย่างแม่นยำ ซึ่งช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตและคุณภาพสินค้าได้มากขึ้น

3) การสร้างเครือข่ายการตลาดและการส่งออก การพัฒนาช่องทางการตลาดใหม่ ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มโอกาสในการส่งออกสินค้าเกษตรไทย

การสร้างเครือข่ายการตลาดและการส่งออกเป็นการพัฒนาเครือข่ายการจำหน่ายที่ครอบคลุมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายและขยายตลาด โดยสามารถใช้กลยุทธ์การสร้างแบรนด์ (Branding) ที่มีความเป็นเอกลักษณ์, การพัฒนาการตลาดออนไลน์, และการร่วมมือกับองค์กรและบริษัทต่าง ๆ ในการส่งเสริมการส่งออกสินค้าเกษตรไทยไปยังตลาดสากล

4) การส่งเสริมการเกษตรยั่งยืน การสนับสนุนการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีความยั่งยืน ทั้งในด้านการผลิตและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

การเกษตรยั่งยืนเป็นการส่งเสริมการเกษตรที่รักษาสมดุลระหว่างการผลิตและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้วิธีการเกษตรที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์, การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ, และการใช้พืชหมุนเวียนในการฟื้นฟูดิน ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและสามารถเพิ่มผลผลิตได้อย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า นโยบายการเกษตรก้าวสู่สากลของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2562) มุ่งพัฒนาภาคการเกษตรไทยให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกผ่านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น การใช้ Big Data และ IoT ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการจัดการ รวมถึงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างแบรนด์ที่มีเอกลักษณ์ การพัฒนาเครือข่ายการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศก็เป็นสิ่งสำคัญในการขยายตลาดส่งออกสินค้าเกษตรไทย นอกจากนี้ ยังมี การสนับสนุนการเกษตรยั่งยืนที่รักษาสมดุลระหว่างการผลิตและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกษตรกรมีความยั่งยืนและสามารถเพิ่มผลผลิตได้อย่างต่อเนื่อง

2. การประเมินผลกระทบของนโยบายทางการเกษตรต่อเศรษฐกิจ

2.1 การประเมินนโยบายทางการเกษตรต่อเกษตรกรในภาพรวม

การประเมินผลกระทบของนโยบายสาธารณะในภาคเกษตรต่อรายได้สุทธิ และภาระหนี้สินของคนเกษตรกรไทยที่เข้าร่วมโครงการ และความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณแผ่นดินที่มีอยู่อย่างจำกัดสำหรับ 8 นโยบาย (วิชญ์ อรรถวานิช, 2564ก) ได้แก่

- 1) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
- 2) แปลงใหญ่
- 3) การบริหารจัดการน้ำ
- 4) แผนการผลิตข้าวครบวงจร
- 5) Zoning by Agri-Map
- 6) ธนาคารสินค้าเกษตร
- 7) มาตรฐานสินค้าเกษตร GAP/ เกษตรอินทรีย์และ
- 8) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่

การประเมินผลกระทบของนโยบายต่อรายได้และภาระหนี้ของคนเกษตรกรซึ่งจะไม่รวมเงินอุดหนุนที่คนเกษตรกรได้รับจากภาครัฐทั้งในและนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อให้สะท้อนรายได้ที่แท้จริงของเกษตรกรจากการผลิตทางการเกษตร และต้นทุนการผลิตของคนเกษตรกร และประเมินมูลค่าผลประโยชน์สุทธิของนโยบายเกษตรทั้ง 8 นโยบาย โดยคำนวณรายได้สุทธิเกษตรกรทางตรงของคนเกษตรกรและการประเมินผลกระทบของนโยบายเกษตรต่อภาระหนี้สินของคนเกษตรกร ซึ่งใช้ตัวชี้วัดภาระหนี้ของคนเกษตรกรผ่านสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินรวมของคนเกษตรกร พบว่า มูลค่าผลประโยชน์ของนโยบายทั้ง 8 นโยบายที่คนเกษตรกรได้รับประโยชน์ โดยนำรายได้สุทธิเกษตรกรทางตรงคูณกับจำนวนคน แม้ภาพรวมทั้ง 8 นโยบายจะสร้างผลกระทบเชิงบวก แต่เกิดจากนโยบายการบริหารจัดการน้ำเท่านั้นที่สามารถสร้างมูลค่าผลประโยชน์หรือช่วยเพิ่มรายได้สุทธิเกษตรกรทางตรงเท่ากับ 178,852 บาท/คน/ปีซึ่งนับว่าคุ้มค่าเมื่อเทียบกับการใช้เงินงบประมาณ นโยบายแผนการผลิตข้าวครบวงจร นโยบาย Zoning by Agri-Map และธนาคารสินค้าเกษตร ทำให้รายได้สุทธิเกษตรกรทางตรงลดลง นอกจากนี้มีเพียงนโยบาย Zoning by Agri Map ช่วยลดสัดส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินรวม (ตาราง 2)

ตาราง 2 การประเมินผลกระทบของนโยบายต่อรายได้และภาระหนี้ของคนเกษตรกรจากการดำเนินนโยบาย

นโยบายที่ศึกษา	การเปลี่ยนแปลง ของรายได้สุทธิ เกษตรกรทางตรง (บาท/คน/ปี)	การเปลี่ยนแปลง ของสัดส่วนหนี้สิน ต่อทรัพย์สินรวม	รายได้สุทธิ เกษตรกรทางตรง (บาท/ไร่/ปี)
1. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	10,260	0.0119	-992

ตาราง 2 (ต่อ)

นโยบายที่ศึกษา	การเปลี่ยนแปลง ของรายได้สุทธิ เกษตรกรทางตรง (บาท/คน/ปี)	การเปลี่ยนแปลง ของสัดส่วนหนี้สิน ต่อทรัพย์สินรวม	รายได้สุทธิ เกษตรกรทางตรง (บาท/ไร่/ปี)
2. แปลงใหญ่	21,858	-0.0045	-1,080
3. การบริหารจัดการน้ำ	178,852	-0.1403	10,365
4. แผนการผลิตข้าวครบวงจร	-43,158	0.0133	-3,133
5. Zoning by Agri-Map	-32,976	-0.381	-689
6. ธนาคารสินค้าเกษตร	-125,568	0.1279	-12,195
7. มาตรฐานสินค้าเกษตร GAP/ เกษตรอินทรีย์	378,135	-0.3123	-1,145
8. โครงการส่งเสริมเกษตร ทฤษฎีใหม่	-36,030	-0.0747	21,655

ที่มา: วิษณุ อรรถวานิช (2564ก)

การประเมินการใช้งบประมาณแผ่นดินที่ใช้จ่ายในการดำเนินโครงการแต่ละปีเฉลี่ย 60,742 ล้านบาท/ปี สำหรับ 7 นโยบายที่เหลือเป็นนโยบายที่ยังไม่คุ้มค่ากับการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งมี 3 นโยบายที่สร้างผลกระทบในเชิงลบ ได้แก่ นโยบายแผนการผลิตข้าวครบวงจร นโยบาย Zoning by Agri-Map และนโยบายธนาคารสินค้าเกษตร ดังนั้น ควรพิจารณาหาแนวทางปรับปรุงนโยบายอื่น ๆ ให้มีความคุ้มค้ำมากขึ้นอีกทั้ง นโยบายเกษตรช่วยลดภาระหนี้สินของคนเกษตรกรน้อยมาก (วิษณุ อรรถวานิช, 2564ข) ดังนั้นในการศึกษามีข้อเสนอแนะในภาพรวม ได้แก่ การปรับเปลี่ยนนโยบายการให้เงินช่วยเหลือแบบให้เปล่าผ่านนโยบายต่าง ๆ ไปสู่การให้เงินช่วยเหลือแบบมีเงื่อนไข การขยายผลองค์ความรู้และการถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรผ่านช่องทางที่หลากหลายและทั่วถึงโดยคำนึงถึงความแตกต่างของอายุและการศึกษาของเกษตรกรเพื่อสร้างขีดความสามารถให้เกษตรกร การส่งเสริมให้แรงงานวัยหนุ่มสาวจนถึงวัยกลางคนที่มีศักยภาพให้หันมาทำเกษตรมากขึ้น และการส่งเสริมให้เกษตรกรรายย่อยเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

3. นโยบายเทคโนโลยีการเกษตร 4.0

การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลและเทคโนโลยีชีวภาพจะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มรายได้ของเกษตรกร เช่น การวิจัยพันธุ์ข้าว การปรับปรุงการใช้ดินและน้ำ การควบคุมศัตรูพืชเชิงนิเวศ การใช้เครื่องจักรกล ฯลฯ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญหนึ่งในการพัฒนาภาคการเกษตรของไทยในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การศึกษานี้ชี้ว่าภาครัฐควรมีแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรมีความตื่นตัวและสร้างแรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลการเกษตร การปฏิรูประบบวิจัยเกษตรภาครัฐที่เน้นการตอบสนองความต้องการของตลาด เช่น การปรับปรุงพันธุ์ใหม่ การเพิ่มผลผลิตต่อไร่ การสร้างแพลตฟอร์มที่มุ่งเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรขนาดเล็กและขนาดกลาง การส่งเสริมเกษตรกรให้ลงทุนและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง eco-system ด้าน

วิจัยและเทคโนโลยีการเกษตร การจัดทำระบบฐานข้อมูล รวมทั้งภาครัฐควรลดการใช้จ่ายในการอุดหนุนการเกษตรมาเน้นการส่งเสริมและจูงใจด้านการวิจัย การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2563)

ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

1. ประวัติความเป็นมา

แต่เดิมบริเวณชุมชนแห่งนี้เคยมี ทุ่งจอบชุกชุมมาก จนชาวบ้านไม่กล้าขึ้นไปหาของป่า แต่ในปัจจุบันมีเส้นทางขึ้นน้ำตกที่สะดวกกว่าเดิม และชาวบ้านได้เปลี่ยนชื่อจาก “น้ำตก ทุ่งจอบ” เป็นน้ำตกกะอาง และใช้เป็นชื่อของตำบล “ศรีกะอาง” มาจนถึงปัจจุบันนี้ ตำบลศรีกะอางอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอบ้านนา ซึ่งประกอบด้วย 10 หมู่บ้านได้แก่ บ้านเขาติน, บ้านชะว้า, บ้านหนองใหญ่, บ้านคลองกระโดน, บ้านหนองกันเกรา, บ้านดอน, บ้านหนองแพบ, บ้านหนองรีใหม่, บ้านน้ำซับ, บ้านโรงเรียนเตรียมทหาร

2. ข้อมูลสภาพทั่วไป

2.1 ลักษณะที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอบ้านนา ระยะทางประมาณ 12 กม. โดยเส้นทางสายหนองรี - โรงเรียนเตรียมทหาร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มภูเขา มีคลองเขาหัวนาไหลผ่านตั้งแต่ทิศเหนือจรดทิศใต้ มีพื้นที่ประมาณ 50 กิโลเมตร

2.2 เนื้อที่ จำนวน 40.13 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 14,750 ไร่

2.3 อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลเขาเพิ่ม อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบ้านพร้าว – ตำบลป่าชะ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลพรหมณี อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลป่าชะ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

2.4 ภูมิประเทศ

สภาพทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบและที่ราบเชิงเขาพื้นดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวดินร่วนปนทรายเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชต่าง ๆ ด้านทิศเหนือเป็นที่ราบสูงเชิงเขา ด้านทิศใต้เป็นที่ราบลุ่มมีลำคลองห้วยถ่าน คลองชะว้า ต้นน้ำมาจากน้ำตกกะอาง และคลองกระโดน ต้นน้ำจากภูเขาโรงเรียนเตรียมทหาร ไหลผ่านลงสู่ตำบลบ้านพร้าวและตำบลป่าชะ

2.5 เขตการปกครอง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านเขาติน

หมู่ที่ 2 บ้านชะว้า

หมู่ที่ 3 บ้านหนองใหญ่

หมู่ที่ 4 บ้านคลองกระโดน

หมู่ที่ 5 บ้านหนองกันเกรา

หมู่ที่ 6 บ้านดอน

หมู่ที่ 7 บ้านหนองแพบ

หมู่ที่ 8 บ้านหนองรีใหม่

หมู่ที่ 9 บ้านน้ำซับ

หมู่ที่ 10 บ้านโรงเรียนเตรียมทหาร

2.6 ประชากร จำนวนประชากร เป็นชาย 5,362 คน หญิง 4,167 คน รวมทั้งสิ้น 9,529 คน และจำนวนคน 2,919 คน

2.7 การศึกษา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน 3 แห่ง ดังนี้

1. โรงเรียนบ้านเขาดิน
2. โรงเรียนบ้านหนองกันเกรา
3. โรงเรียนวัดเกาะพิกุล

โรงเรียนระดับประถมศึกษา 4 แห่ง

1. โรงเรียนบ้านเขาดิน
2. โรงเรียนบ้านหนองกันเกรา
3. โรงเรียนวัดเกาะพิกุล
4. โรงเรียนนักบุญยอแซฟอุปถัมภ์หนองรี

สถาบันอุดมศึกษา 1 แห่ง คือ ศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นครนายก

2.8 ศาสนา มีวัด/สำนักสงฆ์ 8 แห่ง และโบสถ์ศาสนาคริสต์ 1 แห่ง

2.9 สาธารณสุข มีโรงพยาบาลประจำตำบล 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบล บ้านชะว้า

2.10 สภาพทางเศรษฐกิจ อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ อุตสาหกรรมในคน (ปูนปั้น, เจตีย์, โตะ, แก้ว, แก้ว และทอพรหมเนกประสงค์) รายได้โดยรวมของประชากรจากข้อมูล จปฐ. 2552 มีรายได้เฉลี่ยเกินเกณฑ์ 23,000 บาท/คน/ปี ร้อยละ 100 ของข้อมูล จปฐ. ที่มีการจัดเก็บ

2.11 อาชีพ ทำนา, ทำสวน/ทำไร่, รับจ้าง

3. วิสัยทัศน์/พันธกิจ

3.1 ส่งเสริมพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนและปรับปรุงฟื้นฟูทรัพยากรดินและน้ำ
3.2 ส่งเสริมการรักษาฟื้นฟูทรัพยากร ธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม

3.3 ส่งเสริมพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ใกล้กรุง

3.4 ส่งเสริมพัฒนาการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม และการเรียนรู้

4. ยุทธศาสตร์

4.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 เมืองน่าอยู่ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

- 1) พัฒนาและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน
- 2) พัฒนาและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งให้ได้มาตรฐาน
- 3) การรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 สังคมฐานความรู้ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

- 1) การจัดการศึกษาปฐมวัย
- 2) การจัดการศึกษานอกโรงเรียน
- 3) อนุรักษ์ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม
- 4) ส่งเสริมกีฬา

4.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

- 1) พัฒนาและส่งเสริมอาชีพ
- 2) พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตร
- 3) พัฒนาความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

- 1) พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ

4.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเมือง การบริหาร ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

- 1) ฝึกอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหาร สมาชิกสภาฯ พนักงานส่วนตำบล และลูกจ้าง
- 2) การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการให้ความรู้กับประชาชน
- 3) เสริมสร้างความรู้และจิตสำนึกการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 4) พัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้และระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

4.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 คุณภาพชีวิตและสังคม ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

- 1) การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
- 2) การสงเคราะห์ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ติดเชื่อเอดส์
- 3) ส่งเสริมรักษาความปลอดภัยแก่ประชาชน
- 4) การพัฒนาด้านสาธารณสุข
- 5) การวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต

5. นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น

5.1 นโยบายที่ 1. ด้านเมืองน่าอยู่ ดำเนินการดังนี้

- 1) พัฒนาและบำรุงรักษาเส้นทางคมนาคมทุกชนิดให้ใช้ได้ทุกฤดูกาล
- 2) ก่อสร้างและขยายเขตระบบประปาให้ทั่วถึงทุกพื้นที่
- 3) จัดหาน้ำสะอาดให้ทั่วถึง เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของชุมชน
- 4) ก่อสร้างสิ่งสาธารณะประโยชน์ เพื่อการบริการชุมชนและใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น สวนสาธารณะ ศาลาที่พักริมทาง หอกระจายข่าว ลานกีฬาต้านยาเสพติด ฯลฯ
- 5) ขยายเขตไฟฟ้า ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีชุมชนและจัดบริการไฟฟ้าแสงสว่างริมทางสาธารณะให้เหมาะสมกับพื้นที่เพื่อความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน
- 6) รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.2 นโยบายที่ 2. ด้านสังคมฐานความรู้ ดำเนินการดังนี้

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชน
- 3) เพิ่มคุณภาพศักยภาพทางการศึกษาของประชาชนทุกระดับให้มีการเรียนรู้ผ่านสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างทั่วถึง
- 4) อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา รวมถึงวันสำคัญทางราชการต่าง ๆ
- 5) พัฒนาและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน

5.3 นโยบายที่ 3. ด้านการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ดำเนินการดังนี้

- 1) พัฒนาและส่งเสริมอาชีพในชุมชนให้มีความเข้มแข็งเพื่อการแข่งขันในตลาด
- 2) พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการเกษตรเพื่อรองรับเทคโนโลยีการผลิตในปัจจุบัน
- 3) พัฒนาความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาภูมิปัญญาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน
- 4) จัดทำโครงการและกิจกรรมที่ทำให้คนในชุมชนลดรายจ่าย มีรายได้เพิ่มและขยายโอกาสในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น
- 5) สนับสนุนและส่งเสริมการประกอบอาชีพในรูปกลุ่มอาชีพเพื่อการผลิตสู่เป้าหมาย “ผลิตภัณฑ์ชุมชน”

5.4 นโยบายที่ 4. ด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ดำเนินการดังนี้

- 1) พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณภาพเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว
- 2) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้แก่ประชาชนในชุมชนจากการท่องเที่ยว

5.5 นโยบายที่ 5. ด้านการเมือง การบริหาร ดำเนินการดังนี้

- 1) มุ่งรักษาและส่งเสริมความมั่นคงให้แก่สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 2) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นในระบอบประชาธิปไตย
- 3) ให้ความรู้แก่ประชาชนในกระบวนการเลือกตั้งทุกรูปแบบ
- 4) ยึดหลักธรรมาภิบาล การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีเพื่อปวงชน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า
- 5) ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ การฝึกอบรมผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น ตลอดจนพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้าง ให้สอดคล้องแผนนโยบายแห่งรัฐ
- 6) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารจัดการสู่ชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการและรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- 7) เน้นการบริการ และเป็นที่พักของสังคม เช่น การบรรเทาทุกข์สาธารณภัย ทุกรูปแบบ ศูนย์บริการประชาชน ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์/ร้องเรียน ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ฯลฯ

5.6 นโยบายที่ 6. ด้านคุณภาพชีวิตและสังคม ดำเนินการดังนี้

- 1) สนับสนุนงบประมาณสงเคราะห์ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ติดเชื้อ
- 2) สนับสนุนและส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนให้ห่างไกลยาเสพติด
- 3) ส่งเสริมการกีฬาระดับชุมชนเพื่อเสริมสร้างสุขภาพพลานามัย สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และส่งเสริมนิสัยการแข่งขันภายใต้กฎกติกา
- 4) สนับสนุนการดำเนินการของสถานีอนามัยประจำตำบล ในเรื่องเครื่องมือเครื่องใช้ ยาและเวชภัณฑ์ให้เพียงพอต่อการบริการประชาชนในเขตพื้นที่
- 5) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมรณรงค์และการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า วัคซีนโปลิโอ การป้องกันและระงับโรคไข้เลือดออกไขหวัดนก และโรคติดต่อทุกประเภท
- 6) ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มองค์กรอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) งานด้านสาธารณสุขมูลฐาน
- 7) ตรวจสอบ ติดตาม ดูแลและป้องกัน แก้ไขปัญหา น้ำเสีย มลภาวะทางอากาศ จากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว ควบคุมตลาดและภารกิจที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- 8) ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มองค์กรอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดวงเดือน บัวเขียว (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับเกษตรกรในชุมชนเมืองของจังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับเกษตรกรในชุมชนเมือง ประเด็นต่อไปนี้เป็น (1) ข้อมูลพื้นฐานด้านสังคม เศรษฐกิจ และสภาพทางกายภาพของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตการเกษตรของเกษตรกร (3) ปัญหาการส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับชุมชนเมือง (4) ความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับชุมชนเมือง (5) ข้อเสนอแนะการส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับชุมชนเมือง และ (6) ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับชุมชนเมือง ประชากรในการศึกษาคือ เกษตรกรที่เป็นกลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรในเขตชุมชนเมืองของจังหวัดนนทบุรี จำนวน 315 ราย คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 177 ราย สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า (1) สมาชิกมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศชาย เกือบหนึ่งในสามจบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และเกือบทั้งหมดประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรเฉลี่ย 160,598.87 บาทต่อปี (2) เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำสวน ใช้แหล่งน้ำธรรมชาติ ประมาณสองในสามจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อ สองในสามปรึกษาปัญหาทางการเกษตรกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หาแหล่งความรู้ทางการเกษตรจากสำนักงานเกษตรอำเภอหรือสำนักงานเกษตรจังหวัด และส่วนใหญ่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และครึ่งหนึ่งได้รับข้อมูลข่าวสารบ่อย ๆ (3) ปัญหาในการทำ

การเกษตร ได้แก่ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ น้ำเค็ม เมล็ดพันธุ์มีราคาแพง มีโรคระบาด ราคาสินค้าตกต่ำ รายได้ไม่เพียงพอ ขาดแคลนแรงงาน (4) เกษตรกรต้องการปลูกไม้ผลไม้ยืนต้นในรูปแบบเกษตรดีที่เหมาะสม เกษตรอินทรีย์ และเกษตรผสมผสาน (5) เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเรื่อง น้ำเค็มต้องแก้ความเป็นกรดเสียก่อน และการบำรุงรักษาแหล่งน้ำให้สะอาด การสนับสนุนตลาดรองรับผลผลิต การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับรุ่นลูกรุ่นหลานเพื่อสืบทอดกิจกรรม และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดจากความต้องการของชุมชน (6) ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการการส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับชุมชนเมืองประกอบด้วย อายุของเกษตรกร จำนวนแรงงานภาคการเกษตร ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร และการได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากสื่อต่าง ๆ

ดวงพร นันทิกะ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร 2) ลักษณะการทำการเกษตรของเกษตรกร 3) การปฏิบัติตามหลักเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกร 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามหลักเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกร 5) การได้รับและความต้องการการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกร ประชากรที่ศึกษา คือเกษตรกรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2561-2563 จำนวน 1,726 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทอโรยามานะที่ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 183 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและข้อเสนอแนะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.50 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร จำนวนสมาชิกในคนเฉลี่ย 4.41 คน จำนวนแรงงานในคนเฉลี่ย 3.17 คน มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรจากคลองชลประทาน ได้รับข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีการเกษตรจากหน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการเกษตร/เกษตรตำบล โทรทัศน์ และการประชุม/สัมมนา ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ใช้เงินทุนของตนเอง มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 4.51 ไร่ มีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 148,950 บาทต่อปี และมีรายจ่ายจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 76,625.96 บาทต่อปี 2) มีการดำเนินกิจกรรมการเกษตรทุกวัน ปลูกข้าวและไม้ผล เลี้ยงสัตว์ปีเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในบ่อ และปลูกป่าประเภทไม้กินได้ 3) ระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในการปลูกพืชผสมผสานต่างชนิดกัน ให้ความสำคัญเคารพสิทธิมนุษยชนและสัตว์ การไม่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช มีต้นไม้มและพืชผลหลากหลายชั้นความสูง ความเป็นอยู่ต้องมีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่พอเพียง 4) มีปัญหาในการปฏิบัติระดับมากที่สุดคือ โรคแมลงศัตรูพืช สภาพภูมิอากาศ แหล่งน้ำ ราคาผลผลิต พื้นที่ ปริมาณของผลผลิต และ 5) เกษตรกรได้รับความรู้และการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักเกษตรกรรมยั่งยืนในระดับน้อย แต่มีความต้องการในระดับมากที่สุดคือ หลักเกษตรอินทรีย์ แนวทางการส่งเสริมโดยวิธีการสาธิต ใช้สื่อบุคคล สื่อคู่มือ และสื่ออินเทอร์เน็ต ให้แก่เกษตรกรนำหลักเกษตรกรรมยั่งยืนไปปฏิบัติ

จรรยาอมล หริ่งจา (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรตามบทบาทการส่งเสริมเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะทั่วไปและสภาพการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

2) ความสำคัญและการปฏิบัติงานตามบทบาทการส่งเสริมการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานตามบทบาทการส่งเสริมการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และ 4) แนวทางการพัฒนานักวิชาการส่งเสริมการเกษตรตามบทบาทการส่งเสริมเกษตรกร ประชากรที่ศึกษา คือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนจำนวนทั้งหมด 62 ราย เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 38.21 ปี ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สังกัดสำนักงานเกษตรอำเภอ อายุราชการในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเฉลี่ย 6.0 ปี นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่รับผิดชอบงานเกี่ยวกับโครงการพระราชดำริฯ มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการถ่ายทอดความรู้ มีการเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรให้กับเกษตรกรในพื้นที่เฉลี่ยระหว่าง 6-10 ครั้ง/เดือน มีจำนวนหมู่บ้านที่รับผิดชอบเฉลี่ย 14.65 หมู่บ้าน และเกษตรกรเป้าหมายกว่าร้อยละ 80 เป็นชาติพันธุ์ต่าง ๆ 2) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรให้ความสำคัญกับบทบาทการส่งเสริมเกษตรกร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีการปฏิบัติงานตามบทบาทการส่งเสริมเกษตรกรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาตามบทบาทจะพบว่าบทบาทนักประชาสัมพันธ์เป็นบทบาทที่มีการให้ความสำคัญและมีการปฏิบัติงานมากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด 3) นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรพบปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทการส่งเสริมเกษตรกรโดยภาพรวมในระดับปานกลาง หากพิจารณาในแต่ละบทบาท พบว่าบทบาทผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีปัญหาในระดับมาก และ 4) แนวทางการส่งเสริมคือ มีการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ในหน่วยงานตั้งแต่ระยะการได้มา การดูแลรักษา และการฟื้นฟูสภาพการทำงานเพื่อให้สามารถใช้ศักยภาพของบุคลากรได้อย่างเหมาะสมในการทำงานของหน่วยงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สุพิศตรา คุณานิตย์, และคนอื่น ๆ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการของเกษตรกรต่อการได้รับการพัฒนาการเกษตรจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการได้รับการพัฒนาการเกษตรจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทอง (อบต.ห้วยทอง) อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ประชากรคือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรอำเภอภูเวียง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ตัดแปลงใช้สูตรของทาโร ยามาเน ซึ่งคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมได้จำนวน 159 ราย และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนธันวาคม 2558 ถึงมกราคม 2559 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการได้รับการพัฒนาการเกษตรจากอบต.ห้วยทองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้แก่ เพศ จำนวนแหล่งเงินทุน และที่ระดับ .05 ได้แก่ ระดับการศึกษา การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล และการเข้าร่วมกิจกรรมของอบต.ห้วยทอง ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ อบต.ห้วยทองควรจัดกิจกรรมพัฒนาการเกษตรให้กับเกษตรกรในพื้นที่ เช่น การฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานเกี่ยวกับการปลูกพืชเศรษฐกิจ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ การส่งเสริม

อาชีพหลังฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตการเกษตร เน้นการกระจายข้อมูลข่าวสารการเกษตรผ่านสื่อบุคคลที่หลากหลาย การจัดให้มีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและการสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เป็นต้น

สโรชินี เตียวธนโชติ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่พัฒนาเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์การวิจัยสองประเด็น ประเด็นแรกเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม ประเด็นที่สองเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับรางวัลการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมีความเห็นว่าปัจจัยการตลาดเป็นเรื่องสำคัญมากที่สุด และในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการเกษตรถือเป็นเรื่องสำคัญมาก ปัจจัยรองลงมาคือปัจจัยเรื่องการบริหารงานส่งเสริมการเกษตรให้ภาครัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีการบูรณาการร่วมกันในการส่งเสริม ปัจจัยที่มีผลน้อยที่สุดคือปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับรางวัลการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีแต่ได้รางวัลรับรองมาตรฐานอื่น ๆ นั้นมีมุมมองความคิดที่ต่างจากกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับรางวัลการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีโดยให้ความสำคัญกับเรื่องของการบริหารงานส่งเสริมของภาครัฐมากกว่าเรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรม คณะกรรมการบริหารศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม จังหวัดราชบุรีมองว่าภาคการเกษตรเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องบูรณาการและช่วยกันการส่งเสริมพัฒนาโดยต้องช่วยเกษตรกรในเรื่องการตลาดและเรื่องเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยเกษตรกรได้มากในการพัฒนาการเกษตรเรื่องการลดต้นทุนการผลิต ข้อเสนอแนะจากการวิจัย การบริหารงานส่งเสริมการเกษตรให้เกิดการพัฒนาการเกษตรสู่เกษตรเชิงนวัตกรรมนั้นภาครัฐควรให้ความสำคัญกับเรื่องการตลาดมากขึ้นเนื่องจากเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกษตรกรให้ความสำคัญและยังมองว่าปัจจุบันยังคงเป็นปัญหา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้า
สู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก เป็นงานวิจัยแบบ
เชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการ
ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรใน
องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกทั้งหมด 479 คน (ข้อมูลจาก
สำนักงานส่งเสริมการเกษตรอำเภอบ้านนา, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรในองค์การบริหารส่วนตำบล
ศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายกทั้งหมด 218 คน ผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง
จากจำนวนประชากรที่แน่นอน (Finite population) โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ
ยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน
ร้อยละ 5

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

e แทน ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (Sampling
Technique)

ในที่นี้กำหนดเท่ากับ +/- 0.05 ภายใต้อัตราความเชื่อมั่น 95%

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าได้ดังนี้} \quad n &= \frac{479}{1+479 (0.05)^2} \\ \text{ขนาดกลุ่มตัวอย่าง} \quad n &= 217.72 \text{ คน} \\ &\approx 218 \text{ คน} \end{aligned}$$

จากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้จำนวนไม่น้อยกว่า 218 คน จึงจะยอมรับได้ ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 218 คน ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การทำวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์และให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) การศึกษา 4) รายได้ 5) รายจ่าย 6) หนี้สิน 7) แหล่งเงินทุน 8) การเป็นสมาชิกกลุ่ม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 1) การทำการเกษตร 2) การแปรรูปอาหาร 3) การทำหัตถกรรมในคน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความต้องการมากที่สุด	5	คะแนน
ระดับความต้องการมาก	4	คะแนน
ระดับความต้องการปานกลาง	3	คะแนน
ระดับความต้องการน้อย	2	คะแนน
ระดับความต้องการน้อยที่สุด	1	คะแนน

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล โดยมีลักษณะเป็นเป็นการถามตอบ จำนวน 5 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อพิจารณาตัวแปรที่ต้องศึกษา
2. ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการนำมาสร้างข้อคำถาม (Item) ของแบบสอบถาม
3. กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย
4. ดำเนินการหาข้อมูลเพื่อนำไปใช้การสร้างแบบสอบถาม

5. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

6. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบรายละเอียด ความถูกต้อง และครอบคลุมของเนื้อหาข้อคำถามทุกข้อ หลังจากอาจารย์ที่ปรึกษาได้พิจารณาและ ตรวจสอบพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะมาแล้ว ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข

7. การตรวจสอบคุณภาพด้วยความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาวิธีการ ประเมินค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา วิธีการคำนวณ ดังนี้ ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และมีเกณฑ์การวิเคราะห์ ดังนี้

คะแนน = +1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าคำถามนั้นมีความสอดคล้อง
 คะแนน = 0 ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นมีความสอดคล้อง
 คะแนน = -1 ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้อง

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ หมายถึง ค่าคะแนนความคิดรวมทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประกอบด้วย

7.1 รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะชันหมาก อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

7.2 นายแพทย์ วรวัฒน์ ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง

7.3 นายชลิต เจริญเอกนิมิต ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง

8. นำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา นำแบบสอบถาม ที่ผ่านการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาแล้ว โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม เท่ากับ 1.00

9. นำแบบทดสอบที่ผ่านการคัดเลือกแล้วไปทดลอง (Try Out) กับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำผลจากการทำแบบสอบถามมาตรวจหาให้คะแนนตามเกณฑ์ โดยนำผลที่ได้หาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามใช้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.943 จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามโดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามด้วยตนเอง
2. ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลในแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับกระบวนการและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลมี ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามหลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ได้รับคำตอบที่สมบูรณ์ครบตามจำนวนที่ระบุไว้

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

2.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ใช้สถิติแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ

2.2 ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายตามแนวคิดของเบสท์ (John W. Best, 1997, p.190) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	ความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	ความต้องการอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	ความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	ความต้องการอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	ความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าร้อยละในการอธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) เขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ % ใช้สูตร ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

$$\text{ร้อยละ (\%)} = \frac{X \times 100}{N}$$

เมื่อ	X	แทน	จำนวนข้อมูลที่ต้องการนำมาหาค่าร้อยละ
	N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) โดยใช้สูตร ดังข้างล่างนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

$$S.D. = \sqrt{[\sum (X_i - \bar{X})^2 / (n-1)]}$$

เมื่อ	\sum	แทน	ผลรวมของค่าทั้งหมด
	X_i	แทน	ค่าข้อมูลแต่ละตัว
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของข้อมูลทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ดังนี้

1. การวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. การวิเคราะห์ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล
3. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล

การวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน หนี้สิน แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมเกษตร การเป็นสมาชิกกลุ่ม

ตาราง 3 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n = 218)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	93	42.70
หญิง	125	57.30
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	21	9.60
30 - 39 ปี	35	16.10
40 - 49 ปี	69	31.60
50 - 59 ปี	51	23.40
60 ปีขึ้นไป	42	19.30
การศึกษา		
ประถมศึกษา - มัธยมศึกษาตอนต้น	105	48.20
มัธยมศึกษาตอนปลาย - ปวช	75	34.40
ปวส./อนุปริญญา	29	13.30
ปริญญาตรี	9	4.10

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (146)	ร้อยละ
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	-	-
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	15	6.90
5,000 – 10,000 บาท	110	50.50
10,001 – 20,000 บาท	60	27.50
20,001 – 30,000 บาท	33	15.10
มากกว่า 30,000 บาท	-	-
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	45	20.60
5,000 – 10,000 บาท	152	69.70
10,001 – 20,000 บาท	22	10.10
20,001 – 30,000 บาท	4	1.80
มากกว่า 30,000 บาท	-	-
หนี้สิน		
ไม่มีหนี้สิน	195	89.40
มีหนี้สิน	23	10.60
แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร		
เงินออมส่วนตัว	195	89.40
เงินกู้จากธนาคาร	18	8.30
เงินกู้จากกลุ่มออมทรัพย์	5	2.30
เงินทุนจากรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	-	-
อื่น ๆ	-	-
การเป็นสมาชิกกลุ่ม		
ไม่เป็นสมาชิก	160	73.40
เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร	53	24.30
เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์	5	2.30
เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ	-	-

จากตารางที่ 3 พบว่า จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

1. จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 57.30 เป็นเพศชาย จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 42.70 ตามลำดับ

2. จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่อายุ 40-49 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 รองลงมาคือ 50-59 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 23.40 60 ปีขึ้นไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30 30-39 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 16.10 และ ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60 ตามลำดับ

3. จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 48.20 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 34.40 ปวส./อนุปริญญา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 และปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 ตามลำดับ

4. จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาท จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 รองลงมาคือ 10,001-20,000 บาท จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 20,001-30,000 บาท จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 15.10 และ น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.90 ตามลำดับ

5. จำแนกตามรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาท จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 69.70 รองลงมาคือ น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.60 10,001-20,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 10.10 และ 20,001-30,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 ตามลำดับ

6. จำแนกตามหนี้สิน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 89.40 มีหนี้สิน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.60 ตามลำดับ

7. จำแนกตามแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการทำการเกษตร พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่ใช้เงินออมส่วนตัว จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 89.40 รองลงมาคือ กู้จากธนาคาร จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.30 และเงินกู้จากกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 ตามลำดับ

8. จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 73.40 รองลงมาคือ เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 และเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล

วิเคราะห์การความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ซึ่งคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ด้านการเกษตร

ด้านการเกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดหาปุ๋ย-ยาราคาถูกเพื่อลดต้นทุน	3.90	0.640	มาก
2. ท่านต้องการความรู้เกี่ยวกับวิธีการเพาะปลูกที่ทันสมัย	3.70	0.680	มาก
3. ท่านต้องการการสนับสนุนวัสดุและเครื่องมือทางการเกษตรราคาถูกลงที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	3.20	0.700	ปานกลาง
4. ท่านต้องการให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	4.00	0.600	มาก
5. ท่านต้องการคำแนะนำด้านการวางแผนการผลิตเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาและผลผลิต	3.10	0.720	ปานกลาง
ภาพรวม	3.56	0.674	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ด้านการเกษตร พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.674) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ท่านต้องการให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.600) รองลงมาคือ ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดหาปุ๋ย-ยาราคาถูกเพื่อลดต้นทุน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.640) ท่านต้องการความรู้เกี่ยวกับวิธีการเพาะปลูกที่ทันสมัย ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.680) และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ท่านต้องการการสนับสนุนวัสดุและเครื่องมือทางการเกษตรราคาถูกลงที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.700) ท่านต้องการคำแนะนำด้านการวางแผนการผลิตเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาและผลผลิต ($\bar{X} = 3.10$, S.D. = 0.720) ตามลำดับ

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ด้านการแปรรูปอาหาร

ด้านการแปรรูปอาหาร	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านต้องการการอบรมเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตอย่างปลอดภัยและได้มาตรฐาน	3.75	0.680	มาก
2. ท่านต้องการสนับสนุนเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการแปรรูปผลผลิต	3.95	0.590	มาก
3. ท่านต้องการการสนับสนุนในพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของตลาด	3.30	0.700	ปานกลาง
4. ท่านต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์	3.25	0.720	ปานกลาง
5. ท่านต้องการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์	4.10	0.610	มาก
ภาพรวม	3.67	0.660	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ด้านการแปรรูปอาหาร พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.660) โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ท่านต้องการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.610) รองลงมาคือท่านต้องการสนับสนุนเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการแปรรูปผลผลิต ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.590) และท่านต้องการการอบรมเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตอย่างปลอดภัยและได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.680) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ท่านต้องการการสนับสนุนในพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของตลาด ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.700) ท่านต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.720) ตามลำดับ

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ด้านการทำหัตถกรรมในคน

ด้านการทำหัตถกรรมในคน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านต้องการการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์	4.05	0.590	มาก
2. ท่านต้องการการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการผลิตงานหัตถกรรม	3.35	0.710	ปานกลาง
3. ท่านต้องการคำแนะนำในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับตลาด	3.55	0.690	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการทำหัตถกรรมในคน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. ท่านต้องการการสนับสนุนด้านการตลาด เช่น การจัดหาช่องทางการจำหน่ายสินค้า	3.25	0.740	ปานกลาง
5. ท่านต้องการคำแนะนำในการจัดการต้นทุนการผลิตงานหัตถกรรม	3.85	0.620	มาก
ภาพรวม	3.61	0.670	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล การทำหัตถกรรมในคน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.670) โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ท่านต้องการการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.590) รองลงมาคือ ท่านต้องการคำแนะนำในการจัดการต้นทุนการผลิตงานหัตถกรรม ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.620) และ ท่านต้องการคำแนะนำในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับตลาด ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.690) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ต้องการการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการผลิตงานหัตถกรรม ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = 0.710) และ ต้องการการสนับสนุนด้านการตลาด เช่น การจัดหาช่องทางการจำหน่ายสินค้า ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.740) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล

วิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ประกอบด้วย ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรในพื้นที่ของท่านสามารถพัฒนาได้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับในฐานะที่ท่านเป็นเกษตรกร ท่านมีความต้องการการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรอย่างไร ท่านคิดว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่เข้าถึงตลาดสากลได้อย่างไร การส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรควรมีการพัฒนาศักยภาพด้านใดโดยวิธีใด ท่านคิดว่าเกษตรกรในพื้นที่มีความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับแนวทางการเกษตรในระดับสากลหรือไม่ หากไม่พร้อม คิดว่าควรมีการช่วยเหลือในด้านใดบ้าง

ตาราง 7 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรในพื้นที่		
1. จัดอบรม/ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่	65	29.8
2. ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเป็นวิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์	52	23.9
3. สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุน/สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ	38	17.4
4. ช่วยหาตลาดรองรับผลผลิต/เชื่อมโยงตลาดทั้งในและต่างประเทศ	32	14.7

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
5. ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ / การผลิตที่ได้มาตรฐานเพื่อส่งออก	18	8.7
6. ส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่หันมาทำการเกษตร	13	5.5
ความคิดเห็นเกี่ยวกับในฐานะที่ท่านเป็นเกษตรกร ท่านมีความต้องการการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรอย่างไร		
1. ต้องการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่	70	32.10
2. ต้องการสนับสนุนการตลาดออนไลน์และการจำหน่ายผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล	45	20.60
3. ต้องการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์และการเกษตรยั่งยืน	38	17.40
4. ต้องการพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตรและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	25	11.50
5. ต้องการส่งเสริมการเกษตรแปรรูปสินค้าเพิ่มมูลค่า	20	9.20
6. ต้องการส่งเสริมการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการและการตลาด	15	6.90
7. ต้องการสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนการทำงานร่วมกันในรูปแบบเกษตรสมัยใหม่	5	2.30
ท่านคิดว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่เข้าถึงตลาดสากลได้อย่างไร		
1. สามารถจัดทำโครงการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการส่งออกและตลาดสากล	80	36.70
2. สามารถสนับสนุนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการตลาดให้ทันสมัยตรงตามความต้องการตลาดโลก	55	25.20
3. สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับตลาดต่างประเทศ	40	18.30
4. สามารถส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประชาสัมพันธ์และจำหน่ายสินค้าเกษตรสู่ตลาดโลก	25	11.50
5. สามารถให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการเอกสารและขั้นตอนการส่งออกแบบครบวงจร	18	8.30
การส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรควรมีการพัฒนาศักยภาพด้านใดโดยวิธีใด		
1. พัฒนาทักษะการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ	75	34.40
2. ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการฟาร์มและการวางแผนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ	53	24.30

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
3. จัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์	40	18.30
4. พัฒนาทักษะการตลาดและการเจรจาต่อรอง ผ่านการฝึกอบรมและให้คำปรึกษา	30	13.80
5. สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อออนไลน์ เพื่อเพิ่มช่องทางการขายและประชาสัมพันธ์	20	9.20
ท่านคิดว่าเกษตรกรในพื้นที่มีความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับแนวทางการเกษตรในระดับสากลหรือไม่ หากไม่พร้อม คิดว่าควรมีการช่วยเหลือในด้านใดบ้าง		
1. จัดฝึกอบรมทักษะและความรู้ด้านการจัดการเกษตรสมัยใหม่และการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล	65	29.80
2. สนับสนุนระบบการวางแผนและบริหารจัดการฟาร์มให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น	45	20.60
3. ให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และทรัพยากร	38	17.40
4. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและองค์กรต่าง ๆ	28	12.80
5. สนับสนุนแหล่งทุน ดอกเบี้ยต่ำ และการเข้าถึงสินเชื่อเพื่อการลงทุนในระบบเกษตร	24	11.00
6. ให้คำปรึกษาและสนับสนุนด้านการตลาด รวมถึงการเจรจาต่อรองและการขยายตลาดสากล	18	8.30

จากตารางที่ 7 พบว่า จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อเสนอแนะในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล

1. จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรในพื้นที่ของท่านสามารถพัฒนาได้อย่างไรบ้างพบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่ต้องการจัดอบรม/ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 รองลงมาคือ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเป็นวิสาหกิจชุมชน/สหกรณ์ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 23.98 สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งทุน/สินเชื่อ ดอกเบี้ยต่ำจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 ช่วยหาตลาดรองรับผลผลิต/เชื่อมโยงตลาดทั้งในและต่างประเทศจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.70 ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์/การผลิตที่ได้มาตรฐานเพื่อส่งออก จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.70 และส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นใหม่หันมาทำการเกษตรจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 ตามลำดับ

2. จำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับในฐานะที่ท่านเป็นเกษตรกร ท่านมีความต้องการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรอย่างไร พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่ต้องการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 32.10 รองลงมา คือ ต้องการสนับสนุนการตลาดออนไลน์และการจำหน่ายผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.60 ต้องการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์และการเกษตรยั่งยืน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 ต้องการพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตรและจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 ต้องการส่งเสริมการเกษตรแปรรูปสินค้าเพิ่มมูลค่า จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.20 ส่งเสริมการฝึกอบรมด้านการบริหารจัดการและการตลาด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.90 และต้องการสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนการทำงานร่วมกันในรูปแบบเกษตรสมัยใหม่ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 ตามลำดับ

3. จำแนกตามท่านคิดว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่เข้าถึงตลาดสากลได้อย่างไร พบว่า พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่ สามารถจัดทำโครงการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการส่งออกและตลาดสากล จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 รองลงมาคือสามารถสนับสนุนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการตลาดให้ทันสมัยตรงตามความต้องการตลาดโลก จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับตลาดต่างประเทศ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 18.30 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประชาสัมพันธ์และจำหน่ายสินค้าเกษตรสู่ตลาดโลก จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 และให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการเอกสารและขั้นตอนการส่งออกแบบครบวงจร จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.30 ตามลำดับ

4. จำแนกตามการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรควรมีการพัฒนาศักยภาพด้านใดโดยวิธีใด พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่พัฒนาทักษะการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 34.40 รองลงมาคือ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการฟาร์มและการวางแผนการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 จัดตั้งกลุ่มหรือเครือข่ายเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 18.30 พัฒนาทักษะการตลาดและการเจรจาต่อรอง ผ่านการฝึกอบรมและให้คำปรึกษา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อออนไลน์ เพื่อเพิ่มช่องทางการขายและประชาสัมพันธ์ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.20 ตามลำดับ

5. จำแนกตามท่านคิดว่าเกษตรกรในพื้นที่ที่มีความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับแนวทางการเกษตรในระดับสากลหรือไม่ หากไม่พร้อม คิดว่าควรมีการช่วยเหลือในด้านใดบ้าง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวน 218 คน ส่วนใหญ่ จัดฝึกอบรมทักษะและความรู้ด้านการจัดการเกษตรสมัยใหม่และการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 รองลงมาคือ สนับสนุนระบบการวางแผนและบริหารจัดการฟาร์มให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.60 ให้ความช่วยเหลือ

ด้านเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และทรัพยากร จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและองค์กรต่าง ๆ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 12.80 สนับสนุนแหล่งทุน ดอกเบี้ยต่ำ และการเข้าถึงสินเชื่อเพื่อการลงทุนในระบบเกษตร จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 และให้คำปรึกษาและสนับสนุนด้านการตลาด รวมถึงการเจรจาต่อรองและการขยายตลาดสากล จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.30

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก” เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก 2) เพื่อศึกษาความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ ศึกษา กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก จำนวนเกษตรกร 218 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถามโดยนำข้อมูลที่ได้อาจจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ตัวอย่างเกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีสะเกษ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 40-49 ระดับการศึกษาประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 - 10,000 รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท ไม่มีหนี้สิน ใช้เงินออมส่วนตัว ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม

2. การวิเคราะห์การความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการแปรรูปอาหาร รองลงมาคือ ด้านการทำหัตถกรรมในคน และด้านการเกษตร

2.1 ด้านการแปรรูปอาหาร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ท่านต้องการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือท่านต้องการสนับสนุนเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการแปรรูปผลผลิต และท่านต้องการการอบรมเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตอย่างปลอดภัยและได้มาตรฐาน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2ด้าน ได้แก่ ท่านต้องการการสนับสนุนในพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ตอบสนองความต้องการของตลาด ท่านต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ

2.2 ด้านการทำหัตถกรรมในคน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ท่านต้องการการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์ รองลงมาคือ ท่านต้องการคำแนะนำในการจัดการต้นทุนการผลิตงานหัตถกรรม และท่านต้องการคำแนะนำใน

การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับตลาด และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ต้องการการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการผลิตงานหัตถกรรม และท่านต้องการการสนับสนุนด้านการตลาด เช่น การจัดหาช่องทางการจำหน่ายสินค้า ตามลำดับ

2.3 ด้านการเกษตร การเกษตร พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ท่านต้องการให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดหาปุ๋ย-ยาราคาถูกเพื่อลดต้นทุน ท่านต้องการความรู้เกี่ยวกับวิธีการเพาะปลูกที่ทันสมัยและอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ท่านต้องการการสนับสนุนวัสดุและเครื่องมือทางการเกษตรราคาถูกลงที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ท่านต้องการคำแนะนำด้านการวางแผนการผลิตเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาและผลผลิต ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ตัวอย่าง เกษตรกรในพื้นที่ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ส่วนใหญ่ต้องการจัดอบรม/ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ ต้องการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ สามารถจัดทำโครงการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการส่งออกและตลาดสากล พัฒนาทักษะการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ และจัดฝึกอบรมทักษะและความรู้ด้านการจัดการเกษตรสมัยใหม่และการปฏิบัติตามมาตรฐานสากล

อภิปรายผล

1. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง (ร้อยละ 57.30) และมีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี (ร้อยละ 31.60) สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรในภาคการเกษตร โครงสร้างเปลี่ยนแปลงไปเพราะในชนบทมีประชากรเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย และเกษตรกรเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดมศักดิ์ นิ่มเรือง, และคนอื่น ๆ (2563) ที่ระบุว่า ผู้หญิงในชนบทมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรในคนและกิจกรรมการเกษตร

การที่แรงงานส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคน บ่งชี้ถึงประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพ แต่ในขณะเดียวกันก็ตอกย้ำถึงความขาดแคลนแรงงานรุ่นใหม่ ซึ่งอาจเป็นปัญหาต่อความยั่งยืนของภาคการเกษตรในอนาคต หากไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2563)

เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาเพียง ประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งอาจจำกัดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีใหม่ ๆ และการบริหารจัดการแบบมีประสิทธิภาพ งานวิจัยของ สุรศักดิ์ ใจดี (2559) ชี้ว่า ระดับการศึกษาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร

ดังนั้น การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านหลักสูตรอบรมระยะสั้น หรือโครงการเรียนรู้ชุมชน จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืนและ

พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มี รายได้เฉลี่ย 5,000 - 10,000 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายในระดับเดียวกัน สะท้อนถึงความสามารถในการจัดสมดุลรายรับรายจ่าย แต่ในขณะที่เดียวกันก็แสดงถึงข้อจำกัดด้าน ศักยภาพทางการเงิน ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการลงทุนหรือขยายผลผลิตในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจคือ เกษตรกร ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน และ ใช้เงินออมส่วนตัวใน การดำรงชีพ ในระดับเดียวกัน ซึ่งบ่งชี้ถึงพฤติกรรมการใช้จ่ายอย่างมีวินัยและการพึ่งพาตนเอง งานวิจัยของ ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2564) ระบุว่า เกษตรกรที่สามารถ ควบคุมหนี้สินได้มีแนวโน้มที่จะมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมากกว่า

เกษตรกร ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่สำคัญต่อการเข้าถึงแหล่งทุน แหล่งเรียนรู้ และอำนาจในการต่อรองราคาในตลาด งานวิจัยของ ประเวศ วัชสี (2558) ระบุว่า การ รวมกลุ่มของเกษตรกรช่วยเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการการผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มช่องทาง การตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การไม่มีส่วนร่วมในกลุ่มเกษตรกรอาจมาจากปัจจัยด้านเวลา ความไม่เชื่อมั่นในระบบ หรือ ขาดผู้นำที่เข้มแข็ง ซึ่งจำเป็นต้องมีการสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนผ่านนโยบายจากภาครัฐ

2. ความต้องการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมอาชีพในระดับ “มาก” ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1. ด้านการแปรรูปอาหาร ด้านนี้ได้รับความสนใจสูงสุด แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรให้ความสำคัญกับการเพิ่มมูลค่าผลผลิต เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่ปลูกมะขามขี้ตาด เวลาผลผลิตออกพร้อมกันเป็นจำนวนมากทำให้ ผลผลิตล้นตลาดและทำให้ผลผลิตมีราคาต่ำลง เกษตรกรจึงอยากนำมะขามขี้ตาดที่ล้นตลาดนั้น นำมา แปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าทำให้มีรายได้ที่มากขึ้นและผลผลิตไม่เสียหาย ความต้องการสูงสุด ได้แก่ การมีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการ การสนับสนุนเทคโนโลยีการแปรรูปที่ ทันสมัยการอบรมเรื่องการแปรรูปอย่างปลอดภัยและได้มาตรฐาน ในขณะที่ความต้องการในด้านการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่และการประชาสัมพันธ์ยังอยู่ในระดับปานกลาง งานวิจัยของ จิราภรณ์ สงวนสัตย์ (2561) พบว่า เกษตรกรที่มีการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร เช่น กล้วยตากหรือผลิตภัณฑ์ จากข้าว สามารถเพิ่มรายได้ได้ถึง 30% เมื่อเทียบกับการขายผลผลิตดิบ 2. ด้านการทำหัตถกรรมใน คนเกษตรกรแสดงความต้องการพัฒนาอาชีพเสริมที่สามารถทำภายในคน โดยเฉพาะงานหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์และสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นต้องการอบรมเทคนิคผลิตหัตถกรรมเฉพาะถิ่น การจัดการต้นทุน การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับตลาด แต่ยังคงต้องการการสนับสนุนเทคโนโลยี และช่องทางจำหน่าย ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางตามผลการศึกษาของ พัทรี เรื่องฤทธิ์ (2562) การ ฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและการออกแบบผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้หัตถกรรมชุมชนมีโอกาสเจาะ ตลาดนักท่องเที่ยวและเพิ่มยอดขายผ่านตลาดออนไลน์ 3. ด้านการเกษตรแม้เป็นอันดับสุดท้าย แต่ยัง อยู่ในระดับ “มาก” สะท้อนว่าเกษตรกรยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคการผลิต โดยเฉพาะ การอบรมด้านการผลิตที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนปุ๋ย-ยาในราคาถูก ความรู้ เกี่ยวกับการเพาะปลูกที่ทันสมัย แต่ความต้องการสนับสนุนด้านเครื่องมือและการวางแผนยังอยู่ใน ระดับปานกลาง งานของ ธวัชชัย ปานเจริญ (2560) พบว่า การอบรมเกี่ยวกับเกษตรปลอดภัยและ

การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สามารถช่วยลดต้นทุนและเพิ่มความยั่งยืนในการผลิตได้อย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ด้านการเกษตร

1.1.1 หน่วยงานภาครัฐจัดหาปุ๋ย-ยาราคาถูกเพื่อลดต้นทุนในการผลิต

1.1.2 จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

1.2 ด้านการแปรรูป

1.2.1 สนับสนุนเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการแปรรูปผลผลิต

1.2.2 สร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการในการ

พัฒนาผลิตภัณฑ์

1.3 ด้านการทำหัตถกรรมในครัวเรือน

1.3.1 ควรจัดอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์

1.3.2 ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการต้นทุนการผลิตงานหัตถกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการของกลุ่มเกษตรกรในระดับอำเภอหรือจังหวัดเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการในแต่ละพื้นที่

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมอาชีพในรูปแบบกลุ่มหรือสหกรณ์เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาเชิงนโยบาย

2.3 ศึกษาแนวโน้มความพร้อมของเกษตรกรในการปรับตัวเข้าสู่การเกษตรสมัยใหม่ เช่น เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) หรือเกษตรอินทรีย์

2.4 ควรประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการส่งเสริมอาชีพที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและแนวทางในการปรับปรุง

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). รายงานสถานการณ์เกษตรโลก. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2560). แนวคิดและหลักการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2562). นโยบายการเกษตรก้าวสู่สากล. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- เกศรินทร์ วิริยะอาภรณ์. (2545). ความต้องการในการพัฒนาตนเองของข้าราชการกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จรรย์อมล หรีจ่า. (2564). การพัฒนาการปฏิบัติงานของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรตามบทบาทการส่งเสริมเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน. The 11th STOU National Research Conference (หน้า 1797-1809). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จักรพงษ์ ไชยวงศ์. (2550). ความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จินดา ขลิบทอง. (2556). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____, และเฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2555). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมเกษตรเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิตติมา ศรีเจริญ. (2558). บทบาทของเกษตรกรไทยในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิราภรณ์ สงวนสัตย์. (2561). การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผ่านเครือข่ายความร่วมมือและเทคโนโลยีการแปรรูป. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2553). วิธีการส่งเสริมการเกษตร ใน เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร (หน่วยที่ 8). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูเกียรติ พานิชภักดิ์. (2557). เศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตเกษตรกร. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- เชียรชัย เยมวรเมธ. (2540). การบริหารงานเกษตรกรไทย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงเดือน บัวเขียว. (2562). การส่งเสริมอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับเกษตรกรในชุมชนเมืองของจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงพร นันทิกะ. (2564). การส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2527). หลักการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทำนอง สิงคาลวนิช. (2514). เกษตรกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: พิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ไทยเกษตรศาสตร์. (2555). การส่งเสริมการเกษตรในประเทศไทย. สืบค้น สิงหาคม 11, 2567, จาก www.thaikasetsart.com

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2564). รายงานทางการเงินประจำปี ปีบัญชี
2564. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ธวัชชัย ปานเจริญ. (2560). การอบรมเกี่ยวกับเกษตรปลอดภัยและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ:
 แนวทางลดต้นทุนและเพิ่มความยั่งยืน. วารสารเกษตรและการพัฒนา, 12(2), 45–56.
- นิพนธ์ พัวพงศกร. (2558). การประเมินผลกระทบของโครงการรับจำนำข้าวที่มีต่อสถานะทาง
เศรษฐกิจของเกษตรกรไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- บุญธรรม จิตต์อนันต์. (2554). แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: เกษตรกรรม.
 ประเวศ วะสี. (2558). วิธีการและกลไกยุทธศาสตร์ประชารัฐสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก
บนหลักการเศรษฐกิจพอเพียง. นนทบุรี: หมอชาวบ้าน.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2556). การจัดการงานส่งเสริมการเกษตร. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
 _____ (2557). กระบวนการเรียนรู้ในงานส่งเสริมการเกษตร. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
 _____, และสุพล เศรษฐบุตร. (2553). การจัดการงานส่งเสริมการเกษตรสมัยใหม่. เชียงใหม่:
 สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตร.
- พันธรัฐ สิทธิปุรุ. (2555). การพัฒนานักส่งเสริมการเกษตร. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
 สุรนารี.
- พรพิมล คงนิม. (2554). ความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้าที่ได้รับบริการจากบริษัท เอ็ม.
เอช.อี-ดีแมก (ที) จำกัด. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรศิลป์ พัชรินทร์ตนะกุล. (2553). แนวคิดพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์เกษตร. กรุงเทพฯ: เอ็ดดูเคชั่น
 ไมน์.
- พลสรายุ สุราญรมณ์. (2562). แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ขอนแก่น:
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พวงเพชร ชัยลังกา. (2554). การประเมินโครงการประกันรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยง
สัตว์ในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรี เรืองฤทธิ์. (2562). การฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและการออกแบบผลิตภัณฑ์ ส่งผล
ให้เกษตรกรชุมชนมีโอกาสเจาะตลาดนักท่องเที่ยวและเพิ่มยอดขายผ่านตลาดออนไลน์.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัฒนา สุขประเสริฐ. (2557). ศาสตร์เพื่อการส่งเสริมการเกษตร เล่มที่ 1 (หลักการ รูปแบบ และ
กลยุทธ์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มนต์ชัย พิณีจิตรสมุทร, และคนอื่น ๆ. (2563). การศึกษานโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราใน
ระดับมหภาค. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- วัลลภ พรหมทอง. (2541). หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์ เซนเตอร์.
- วิจิตร อวาทะกุล. (2540). การฝึกอบรม: คู่มือฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
 ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตชัย สายวงศ์. (2554). การประเมินโครงการประกันรายได้ของเกษตรกรในจังหวัดแพร่.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- วิชญ์ อรรถวานิช. (2558). การวิเคราะห์ผลกระทบจากโครงการรับจำนำข้าว. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- วิชญ์ อรรถวานิช. (2564ก). การประเมินผลกระทบของนโยบายทางการเกษตรต่อเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- _____. (2564ข). ประเมินความคุ้มค่าของนโยบายเกษตร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรีชล ฉายาพงษ์. (2553). ความต้องการพัฒนาตนเองของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร และ **ชั้นประทวนกองบังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 2 ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). สถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2554). ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการเกษตร. กรุงเทพฯ: ทีดีอาร์ไอ.
- _____. (2555). รายงานการวิเคราะห์โครงการจำนำข้าว. กรุงเทพฯ: ทีดีอาร์ไอ.
- _____. (2557). การวิเคราะห์ผลกระทบเชิงโครงสร้างของนโยบายเกษตร. กรุงเทพฯ: ทีดีอาร์ไอ.
- _____. (2563). แนวทางส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตร 4.0. กรุงเทพฯ: ทีดีอาร์ไอ.
- สมพร อิศวิลานนท์. (2565). การวิเคราะห์นโยบายประกันรายได้และจำนำข้าว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมศักดิ์ ศรีสุทธิ. (2555). เกษตรไทยในบริบทโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สร้อยฟ้า เสริฐแก้ว, และมนตรี โสคติยานุรักษ์. (2562). การประเมินนโยบายรักษาเสถียรภาพราคา **ยางพารา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- สรโรชนี เตียวธนโชติ. (2563). **ปัจจัยที่พัฒนาเกษตรเชิงนวัตกรรม: กรณีศึกษาการพัฒนาเกษตรในจังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- สำนักงานคณะกรรมการวิทยาศาสตร์แห่งชาติ. (2536). รายงานการพัฒนาการเกษตรไทย. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานส่งเสริมการเกษตรอำเภอบ้านนา. (2567). ข้อมูลการเป็นหนี้ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน **เกษตรกรในตำบลศรีกะอาง**. นครนายก: ผู้แต่ง.
- สุเทพ สุทธิธรรม. (2556). **ภูมิปัญญาเกษตรกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุพัฒตรา คณานิตย์, และคนอื่น ๆ. (2560). ความต้องการของเกษตรกรต่อการได้รับการพัฒนาการเกษตรจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. **วารสารแก่นเกษตร, 45(ฉบับพิเศษ), 1515-1521**.
- สุรศักดิ์ ใจดี. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและการประยุกต์ใช้ **เทคโนโลยีของเกษตรกร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง. (ม.ป.ป.). **ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก**. สืบค้น สิงหาคม 11, 2567, จาก <http://www.srikanang.go.th>

- อุดมศักดิ์ นิ่มเรือง, และคนอื่น ๆ. (2563). **โครงสร้างแรงงานเกษตรและบทบาทของผู้หญิงในภาคการเกษตรไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- Best, W. John. (1997). **Research in Education**. ed. Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice-Hell.
- Ellis, F. (1993). **Peasant Economics: Farm Households and Agrarian Development**. (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Prees.
- Food and Agriculture Organization. (2005). **Report of the FAO Regional Workshop on the Elaboration of National Plans of Action to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing Southeast Asia Subregion, Penang, Malaysia, 10-14 October 2004**. Rome, Italy: Food and Agriculture Organization.
- Pretty, J. N. (1995). **Regenerating Agriculture: Policies and Practice for Sustainability and Self-Reliance**. London: Earthscan.
- Schultz, T. W. (1964). **Transforming Traditional Agriculture**. New Haven: Yale University Prees.
- World Bank. (2008). **World Development Report 2008: Agriculture for Development**. Washington, DC: World Bank.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analys** (3rd ed.). New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงานที่สังกัด
1	นายเพทาย วรวัฒน์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง
2	นายชลิต เจริญเอกนิมิต	หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง
3	รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะชั้นหมาก	อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพ
เครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ที่ อว ๐๖๒๘.๐๕/๐๗๕๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนราชนครินทร์
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๗ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายชลิต เจริญเอกนิมิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เครื่องมือในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด
๒. โครงร่างการค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนิตยา มาลาวงษ์ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ กำลังดำเนินการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตาม
นโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภรณ์ ทรัพย์รุ่งทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พิจารณาเห็นว่า
ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบ
เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตน์เสริมพงศ์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๓๖๔๑ ๑๑๕๐, ๐ ๓๖๔๒ ๗๔๘๕ - ๙๓ ต่อ ๔๐๐๑๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban_huso@lawasri.tru.ac.th

ที่ อว ๐๖๒๘.๐๕/๐๗๕๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๗ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายแพทย์ วรวัฒน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. เครื่องมือในการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด
	๒. โครงร่างการค้นคว้าอิสระ	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนาดยา มาลาวงษ์ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ กำลังดำเนินการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตาม
นโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในกรณี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พิจารณาเห็นว่า
ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบ
เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตน์เสริมพงศ์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๓๖๔๑ ๑๑๕๐, ๐ ๓๖๔๒ ๗๔๘๕ - ๙๓ ต่อ ๔๐๐๑๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban_huso@lawasri.tru.ac.th

ที่ อว ๐๖๒๘.๐๕/๐๗๕๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ถนนนารายณ์มหาราช
อ.เมือง จ.ลพบุรี ๑๕๐๐๐

๒๗ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะชันหมาก

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. เครื่องมือในการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด
	๒. โครงการการค้นคว้าอิสระ	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวนัตยา มาลาวงษ์ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ กำลังดำเนินการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตาม
นโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี พิจารณาเห็นว่า
ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านตรวจสอบ
เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนักศึกษาจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตน์เสริมพงศ์)

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โทร. ๐ ๓๖๔๑ ๑๑๕๐, ๐ ๓๖๔๒ ๗๔๘๕ - ๙๓ ต่อ ๔๐๐๑๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban_huso@lawasri.tru.ac.th

ภาคผนวก ค
ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม

Reliability

Warnings

The determinant of the covariance matrix is zero or approximately zero. Statistics based on its inverse matrix cannot be computed and they are displayed as system missing values.

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.924	.943	23

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
เพศ	1.67	.479	30
อายุ	2.93	1.143	30
การศึกษา	1.90	1.155	30
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	2.00	.788	30
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	2.67	1.061	30
หนี้สิน	4.10	.845	30
แหล่งเงินทุนที่ใช้	4.37	.718	30
การเป็นสมาชิกกลุ่ม	4.20	.664	30
A1	4.13	.681	30
A2	4.50	.731	30
A3	3.67	1.446	30
A4	4.50	.731	30
A5	3.83	.874	30
B1	4.20	.664	30
B2	3.90	.885	30
B3	4.20	.664	30
B4	3.50	1.333	30
B5	3.90	.885	30
C1	4.20	.664	30
C2	4.20	.664	30
C3	4.13	.681	30
C4	4.20	.664	30
C5	3.90	.960	30

Summary Item Statistics

	Mean	Minimum	Maximum	Range	Maximum / Minimum	Variance	N of Items
Item Means	3.687	1.667	4.500	2.833	2.700	.721	23

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
เพศ	83.13	151.430	.019	.	.927
อายุ	81.87	153.154	-.091	.	.936
การศึกษา	82.90	148.783	.063	.	.933
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	82.80	154.924	-.186	.	.933
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน	82.13	156.326	-.210	.	.937
หนี้สิน	80.70	136.424	.747	.	.918
แหล่งเงินทุนที่ใช้	80.43	138.254	.777	.	.918
การเป็นสมาชิกกลุ่ม	80.60	136.731	.947	.	.916
A1	80.67	138.161	.828	.	.918
A2	80.30	141.803	.549	.	.921
A3	81.13	129.223	.626	.	.922
A4	80.30	141.803	.549	.	.921
A5	80.97	133.482	.873	.	.915
B1	80.60	136.731	.947	.	.916
B2	80.90	132.093	.935	.	.914
B3	80.60	136.731	.947	.	.916
B4	81.30	128.700	.708	.	.919
B5	80.90	132.093	.935	.	.914
C1	80.60	136.731	.947	.	.916
C2	80.60	136.731	.947	.	.916
C3	80.67	138.161	.828	.	.918
C4	80.60	136.731	.947	.	.916
C5	80.90	132.093	.856	.	.915

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้า สู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

คำชี้แจง ข้อมูลความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากลขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ในครั้งนี้ จะถูกนำไปใช้ในการศึกษาเท่านั้น ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงในการตอบแบบสอบถามนี้

แบบสอบถามแยกออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่เลือก หรือเติมข้อความในช่องว่างที่ถูกต้องหรือตรงกับความเป็นจริงเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 30 ปี 30 - 39 ปี
 40 - 49 ปี 50 - 59 ปี
 60 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

ประถมศึกษา-มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย-ปวช.
 ปวส./อนุปริญญา ปริญญาตรี
ปริญญาโทหรือสูงกว่า

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

น้อยกว่า 5,000 บาท 5,000 - 10,000 บาท
 10,001 - 20,000 บาท 20,001 - 30,000 บาท
 มากกว่า 30,000 บาท

5. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน

- น้อยกว่า 5,000 บาท 5,000 - 10,000 บาท
 10,001 - 20,000 บาท 20,001 - 30,000 บาท
 มากกว่า 30,000 บาท

6. หนี้สิน

- ไม่มีหนี้สิน
 มีหนี้สิน

7. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมเกษตร

- เงินออมส่วนตัว เงินกู้จากธนาคาร
 เงินกู้จากกลุ่มออมทรัพย์ เงินทุนจากรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 อื่นๆ

8. การเป็นสมาชิกกลุ่ม(เป็นได้ 1 กลุ่ม หรือมากกว่า)

- ไม่เป็นสมาชิก เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร
 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ เป็นสมาชิกกลุ่มอื่น ๆ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตร
ก้าวหน้าสู่สากล

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

กรุณาให้คะแนนตามความเห็นของท่าน โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

1 = ไม่ต้องการเลย 2 = ต้องการน้อย 3 = ต้องการปานกลาง

4 = ต้องการมาก 5 = ต้องการมากที่สุด

ลำดับ	ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบาย การเกษตรก้าวหน้าสู่สากล	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
1. การทำการเกษตร						
1	ท่านต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดหาปุ๋ย-ยาราคาถูกเพื่อลดต้นทุน					
2	ท่านต้องการความรู้เกี่ยวกับวิธีเพาะปลูกที่ทันสมัย					
3	ท่านต้องการการสนับสนุนวัสดุและเครื่องมือทางการเกษตรราคาถูกที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่					
4	ท่านต้องการให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม					
5	ท่านต้องการคำแนะนำด้านการวางแผนการผลิตเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาและผลผลิต					

ลำดับ	ความต้องการการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบาย การเกษตรก้าวหน้าสู่สากล	ระดับความต้องการ				
		5	4	3	2	1
2. การแปรรูปอาหาร						
1	ท่านต้องการการอบรมเกี่ยวกับการแปรรูปอาหารอย่าง ปลอดภัยและได้มาตรฐาน					
2	ท่านต้องการสนับสนุนเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการแปรรูป ผลผลิต					
3	ท่านต้องการการสนับสนุนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ ตอบสนองความต้องการของตลาด					
4	ท่านต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ การ ประชาสัมพันธ์					
5	ท่านต้องการเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและ ผู้ประกอบการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์					
3. การทำหัตถกรรมในคน						
1	ท่านต้องการการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการผลิตหัตถกรรมที่มี เอกลักษณ์					
2	ท่านต้องการการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการผลิตงาน หัตถกรรม					
3	ท่านต้องการคำแนะนำในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ เหมาะสมกับตลาด					
4	ท่านต้องการการสนับสนุนด้านการตลาด เช่น การจัดหา ช่องทางการจำหน่ายสินค้า					
5	ท่านต้องการคำแนะนำในการจัดการต้นทุนการผลิตงาน หัตถกรรม					

ตอนที่ 3 แนวทางข้อเสนอแนะในการส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรตามนโยบายการเกษตรก้าวหน้าสู่สากล โดยมี 3 ประเด็นคือ การทำการเกษตร การแปรรูปอาหาร และการทำหัตถกรรมในคน

1. ท่านคิดว่าการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรในพื้นที่ของท่านสามารถพัฒนาได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2. ในฐานะที่ท่านเป็นเกษตรกร ท่านมีความต้องการการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรอย่างไร

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่เข้าถึงตลาดสากลได้อย่างไร

.....

.....

.....

4. การส่งเสริมอาชีพของเกษตรกรควรมีการพัฒนาศักยภาพด้านใดโดยวิธีใด

.....

.....

.....

5. ท่านคิดว่าเกษตรกรในพื้นที่มีความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับแนวทางการเกษตรในระดับสากลหรือไม่ หากไม่พร้อม คิดว่าควรมีการช่วยเหลือในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ประวัติผู้ทำการค้นคว้าอิสระ

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวนัตยา มาลาวงษ์
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 7 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2540
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	191 หมู่ 8 ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2563 วิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) สาขาวิชาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2568 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี